

"KÁLUSZ"
haméleg-, bányamivelő és sógyártó társaság
Bécsben, Canova-utca 5. sz.
ajánlja a vetődészek alkalmából különösen kapás (répa, burgonya, stb.) kereskedelmi növények, takarmány-fűvek részére; feltört és ingoványos földek művelésére, szinte mint biztos és olcsó trágya és javító-eszköz, savanyú fűveknél és elmosódott rétekre az általa gyártott:
Haméleg-trágya és magnesia készítményeket, valamint haméleg-trágya salétromot,
a tartalom biztosítása és a gazdasági kísérleti állomások ellenőrzése mellett. — Árjegyzék és bármely vasúti állomás fuvartelével, készséggel és ingyen iszo gal.
Raktár és ügynökség Budapesten,
Lobmayer J. F.-nél, IV. orszá-g-ut 6. sz.

LÖRINCZ ISTVÁN,
LÁBBELI GYÁRNOK
Budapest, orszá-g-ut 19-ik szám,
ajánlja
férfi-, női- és gyermek-lábbeli gyártmányait,
melyekkel az 1872. évi kecskeméti országos kiállításon bronz-, az 1873. évi bécsi világkiállításon pedig érdem-érmet nyert.
Megrendelések helyben és vidékre, nagyban és kicsinyben a legnagyobb pontosságal eszközöltenek. Vidékieknek rendes mérték nélkül is, csupán centiméter, sőt viselt lábbeli után a legkényelmesebb lábbeliek utánvételre küldetnek.
Natalán készletben nem található méretű lábbelít gyára kitűnő berendezése mellett, a legrövidebb időben szinte jótállással elkészít.
344 (10-12)
Különösen a bekövetkező őszi és téli idény alkalmára igen kitűnő és jó vízhatlan bagaria-csizmák is készíttetnek.

Rendkívüli!
jutányos áron kaphatók
gyönyörű
selyem
és
ruhakelmék
DÉTSCHY és WEISSBERGER
női divatárú üzletében
Budapest, bécsi-utca 2/a sz.
Minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.
Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek. 352 (7-25)

FÉNYÜZÉS
(Luxus)
a társadalmi életben és a nemzetgazdaságban.
írta
Dr. Gerőczy Gyula,
műegyetemi tanár.
Ára félre 80 krajczár.
ZSILINSZKY MIHÁLY.
MAGYAR HÖLGYEK.
Történelmi élet- és jellemrajzok.
(Nyolczadredt, 223 l.) — Fűzve
1 forint

A „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalába lehet megrendelni:
Ellenzéki politikai hetilap.
Hetedik évfolyam.
A NÉPZÁSZLÓJA
megjelen minden szombaton egy nagy negyedréti iven.
Főszerkesztő: Felelős szerkesztő:
Helpy Ignác. Erdei Bódog.
E lap, melynek politikai programja, hogy Magyarország független állam legyen, mely minden külbeavatkozástól menten intezze saját ügyeit, az e célra egyesült függetlenségi part elveinek terjesztését tűzte ki politikai feladatául. Az ez irányba tájékoztató cikkeken kívül tartalmaz képzék cikkeket és leveleket a bel- és külpolitika terén fölmerülő fontosabb eseményekről, nemkülönben tudományos, gazdasági, irodalmi s általában a közélet minden ágára kiterjedő közlemények, melyek világos, könnyen megérthető irmdorban vannak tartva és koronkint képek által illusztrálva, úgy hogy az olvasókönység minden osztálya lelhet benne egyaránt élvezeteset és tanuláságot.
Előfizetési föltételek postai szátküldéssel vagy Budapesten házhoz hordva:
Évnyedre 1 ft. 50 kr.

Bizonyítvány.
Alfölrött, mint a laozházi reform. egyház lelkésze, ezenel bizonyírom, hogy Steinreich Lipót (Pest. Terézváros, Gábler-utca 8. sz.) orgona-művész ur. a laozházi egyházban levő 18 változatos orgonát, — miután az évek óta soha tisztítva nem volt s az őszhangzat teljesen elromlott, — a legjobb állapotba hozta s szakértők véleménye szerint az orgona csak olyan jóvá vált, mint új korában lehetett, minél fogva emiltett orgonaművész urat, mint a ki igen jól s e melé még jutányosan dolgozik, az illetők figyelmébe melegen s jó lélekkel ajánlhatom.
Kelt K.-Kun-Laozházán, az 18. évi augusztus hava 29-dik napján.
Könyves Tóth Kálmán,
ref. lelkész.
371 (3-3)

41-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. **XXI. évfolyam.**
HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ótör sor hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígátásnál 15 krajczár; többórú ígátásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígátás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdteményeket elfogad Bécsben: Haasensteiner és Vogler-Wallischgasse Nr. 10, Moosé R. Seilerstráste Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

KEPES GYULA.
B izonyára az északsarkari osztrák-magyar expedicióból egyike a legnevezetesebb mozzanatoknak, melyeket e század a tudományos téren, kivált pedig a földgömbünk teremtés körül felhathat. Az expedició eredményét szavok horderejét még meg sem becsülhetjük eléggé, mielőtt az arról szóló jelentés minden részleteivel ki lenne bocsátva; de már is kétségtelen, hogy az eredmény igen beces, s hogy az azok kivívásában életük kockáztatásával résztvett tagok joggal sorolhatók a földirati fölfedezések első rangú bajnokai közé.

latokat, a legkeményebb szigorlatokat a legszebb sikerrel tette le. No ezt ugyan nem tette volna föl róla senki. Biztosra vették, hogy megbukik, s nagyot néztek, mikor az eredményről értesültek.
Roszul itélték meg, mikor a külszin után itélték. Az életvidor, könnyü vértü külső igazi férfit, komoly embert takart; a kiben vas akarat lakik, és férfias erély. Komolyan kezdte tekinteni az életet, s egyszerre a legnagyobb szorgalommal fektűd neki tanulmányainak. Lakását her-

metice elzárta mindenki elől, még legjobb barátait sem bocsátá magához. Tanult éjjel nappal, ott virrasztott, ott görnyedt könyv föltűt s 1870. január 17-én letette az első orvosi szigorlatot oly eredménynyel, melyet tőle mindenki lehetetlenségnek tartott, kivéve őt magát, ki jól látszott ismerni erejét és képességeit.
Tanulmányai azonban azután se vonták el őt az élettől. Megfordult, mint azelőtt mindenütt, a hol életképes társas mozaalom volt tapasztalható. Így a bécsi magyar társas körnek és a magyar klubnak

BUDAPESTI KALAUZ.

AGYAGÁRUK. Fischer J. bécsi-utca 1. sz. a. agyagkályhák, kandallók, fűrókádák, terracotta-alakok s tüspórák téglák; mindennemű porcellán és kőedény áruk gyári raktára.	FODRÁSZOK. Schädeberg Béla, hölgy és férfi fodrászati terem borotválással egybekötve. — Dúsan felszerelt raktár mindennemű hajmunkálatokból a legújabb divat szerint a t. cz. hölgy és férfi közönség számára, csinnal és izléseljesen elkészítve jutányos áron. — Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan teljesítetnek. Ületi helyeségi őr-utca 5-dik szám. A Mexikóhoz.	KÖNYVKERESKEDESEK. Kilian Frigyes, magyar kir. egyetemi könyvtáros, váci-utca, Calderoni ú. Tárca mellett; bel- és külföldi irodalom.	MINISZTERIUMOK. kir. miniszterelnökség: Budavár, gróf Sándor-palota. kir. honvédelmi miniszterium: Budavár, őr-utca. kir. belügyminiszterium: Budavár, őr-utca. kir. vallás- s közoktatási miniszterium: Budavár, országház. kir. pénzügyi miniszterium: Budavár, sz. háromszágtér 187. sz. kir. földműv. — ügy- s keresked. miniszterium: Pest, aldunator 2. sz. kir. közlekedési miniszterium: Pest, tükör-utca 1. sz. kir. igazságügyi miniszterium: Pest, Deák-utca 14. sz.	PAPÍR-, RAJZ- ÉS FESTŐSZERKERESKEDŐK. Seefelner J. L., m. kir. udvari szállító, Társá-utca 4. szám mindennemű író-, rajz- és festőszerek, monogram-papírok, látogató jegyek, oitillon felszerelések, stb. Árjegyzék ingyen és bérmentesen, vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.
ÁSVÁNYVIZEK. Füskuty L., m. kir. udvari szállító, Erzsébet-tér 1. sz., bel- és külföldi ásványvizek és forrás-termegek legnagyobb raktára; mindenkor friss minőségben.	FÜSZERKERESKEDESEK. Vághy Lajos, Pest, nádor-utca 1. sz. — Fűszer-, csomage- s borkereskedés, egyesítve csinosan berendezett bor- és csomageo helyiséggel.	KÖNYVNYOMDÁK. Franklin-Társulat, magyar irodalmi intézet a könyvnyomda, egyetem-utca 4. sz. a.	MULATÓ-HELYEK. Nemzeti színház, kerpe-út. Opera-kedden, csütörtökön, szombaton. Dráma, népszimű, vígjáték: vasárnap, hétfőn, szerdán, pénteken. Renz-lovarda az István-téren, naponkint nagy előadás. Nemzeti színház a Hermina-téren. Opera.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
BÁDOGOS-ÁRUK. Kutscherá G., aranykés-utca 6. sz. a. — csontok és szobrászati, kerri s tüziifecsokendők, s válogatott raktár bádog-árukból.	GYÓGYSZERESZÉK. Török József, király-utca 7. sz. a.; válogatott raktár mindennemű bel- s külföldi hasznos specialitásoknak.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóajóktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógy-kezelés miatt késő vénségükig szenved-nek. Hy veszélyek ellen menekedést nyújt a hasonszervi gyógy-mód, mert nemcsak a legrejtőbb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóajóktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két sas-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltenek rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebész-tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, hatváros, király-utca 2. sz. király- és vá-rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-za) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
BANK- ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK. Általános forgalmi bank-intézet. Henz Wehler és Scharl, Józseftér 12. sz. a. Értékpapírok beváltása és eladás-Előlegek. Ulatz, Holzwarth és Schubert, Pest, V. Diana-fürdő, mindenféle reasvények állampapírok és sorsjegyek beváltása és eladása. Vidéki megrendelések pontosan s gyorsan lejesítetnek.	FÜSZERKERESKEDESEK. Vághy Lajos, Pest, nádor-utca 1. sz. — Fűszer-, csomage- s borkereskedés, egyesítve csinosan berendezett bor- és csomageo helyiséggel.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóajóktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógy-kezelés miatt késő vénségükig szenved-nek. Hy veszélyek ellen menekedést nyújt a hasonszervi gyógy-mód, mert nemcsak a legrejtőbb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóajóktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két sas-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltenek rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebész-tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, hatváros, király-utca 2. sz. király- és vá-rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-za) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
BUTOROK. Glogovátz Ferenz, kárpitos, rostély-utca 6. sz. a., a Károly-kaszárnya épü-letében. Nagy butorraktár. Pollák Zsigmond, nádor-utca 17. sz. — butor-eszernök mindennemű fa- és sző-nyeg-butorok dúsan felszerelt raktára.	GYÓGYSZERESZÉK. Török József, király-utca 7. sz. a.; válogatott raktár mindennemű bel- s külföldi hasznos specialitásoknak.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóajóktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógy-kezelés miatt késő vénségükig szenved-nek. Hy veszélyek ellen menekedést nyújt a hasonszervi gyógy-mód, mert nemcsak a legrejtőbb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóajóktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két sas-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltenek rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebész-tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, hatváros, király-utca 2. sz. király- és vá-rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-za) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
CSIPÓÁRUK. Temesváry Gusztáv, király-utca 17. sz.; legnagyobb őr-, női- és gyermek-csipőraktár olcsó áron.	ILLATSZERÁRUK. Vértessándor, m. kir. udvari illat-szerár, Kristóf-tér 1-ő szám alatt Pesten. Gadagon felszerelt illatraktár, mindennemű angol és francia illatszer-ek, ugyiszinte nagy választékban bel- és külföldi toillette-cukkek.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóajóktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógy-kezelés miatt késő vénségükig szenved-nek. Hy veszélyek ellen menekedést nyújt a hasonszervi gyógy-mód, mert nemcsak a legrejtőbb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóajóktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két sas-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltenek rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebész-tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, hatváros, király-utca 2. sz. király- és vá-rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-za) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
DIVAT- ÉS NŐI PÉPERE-ÁRUK. Boros A. ezöltű Tüsch F. váci-utca 19. sz.; menyasszonyi készletek, vászon-nemű, fehérneműk, eszpek, hímzések s ablakfüggönyök nagy raktára.	ILLATSZERÁRUK. Vértessándor, m. kir. udvari illat-szerár, Kristóf-tér 1-ő szám alatt Pesten. Gadagon felszerelt illatraktár, mindennemű angol és francia illatszer-ek, ugyiszinte nagy választékban bel- és külföldi toillette-cukkek.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóajóktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógy-kezelés miatt késő vénségükig szenved-nek. Hy veszélyek ellen menekedést nyújt a hasonszervi gyógy-mód, mert nemcsak a legrejtőbb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóajóktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkitől megtartható. Pesten, két sas-utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12, délután 1-5 óráig. Levél-ileg is eszközöltenek rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebész-tudor, szülész és szemész. Rendel naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, hatváros, király-utca 2. sz. király- és vá-rosház-utca sarkán (Rottenbiller-féle há-za) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társas, bécsi-utca 5. sz. — Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.	RUHARAKTÁRAK. Rajusz József szabómesternél a „honvédhoz” Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barátok épületében a régi posta átló-nében, mindenféle ruhák urak és fiúk számára legutányosabb áron készen kaphatók.	SZÁLLODÁK. Európa szálloda, Ferenz Józseftér. Hungária nagy szálloda, aldunator. Magyar király szálloda, Dorottya-utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind elsőrendűek.)	TAKARÉKPAPÍROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem-utca 4. sz. a., nagy ívek, másáskint 10 írt a vasúthoz szállítva.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, főraktár váci-utca 14. sz. a. és fiókkereskedés kinyitórén.	ÜVEGKERESKEDÉS. Görög István, hatvani-utca 16. szám, üvegmenetek, asztali készletek és tükörök.	VARRÓGÉPEK. Czank Öhm C. O.-nál, Józseftér 15. sz.; bélyegdíj amerikai szövőmunkák Wehler és Wilson, és újabb Howe Eliástól Newban) 1-ő emeleten, bemenet a lépcsőn.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Eder A. Gyula, váci-utca 12. sz. a. elad, vesz s becsere mindennemű zongorát, pianino s harmoniumokat.	
DIZMŰGYÁRI ARU RAKTÁRAK. Márton Alajos, váci-utca, nemzeti-központ-áramközlő. Legnagyobb raktár bronz-, hór- és porcellán-díszmű-ujdon-ságokból, a hol az ízet átadására vevőkön kívül vendégek is szívesen fogadtatnak, legkisebb már a kártya-nyomtatás új kiállítás megtekintéséért. Pethőasszer testvérek, király-utca 1. sz. — Petrovits-féle háza. Egyarált gyári áruk raktára, díszmű-, norinbergi-, rövid- és szőtt-áruk, drágakő- és ékász-imitatio, pakfong- és alpacca-áruk, hazi- és utazó-cukkek, gyermek játékszerek, nagy ki-választásúak. Eladás nagyban és kicsiny-en.	ILLATSZERÁRUK. Vértessándor, m. kir. udvari illat-szerár, Kristóf-tér 1-ő szám alatt Pesten. Gadagon felszerelt illatraktár, mindennemű angol és francia illatszer-ek, ugyiszinte nagy választékban bel- és külföldi toillette-cukkek.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűró- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban portoleum- és olajlámpák, legjutányosabb áron.	ORVOSOK. Dr. Eiber V. Budapesten, józsef-utca 66. számú házában, rendelt 2-4 óra-kor; ugyanott kapható: „Nem élet veszélyes” című műve 1 irton, postával: 1 írt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok”-ban hirdteményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasonszervi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonnali siker essésk el a legkönnyelműbb módon nagy adag jód és kénissal kezel-tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóaj									

előbb működő, majd kiltagja volt. De nemcsak a magyar körökben volt kedvelt egyén. Az egyetemi ifjúság bizalmát is oly mértékben bírta, hogy egész egyetemi pályája alatt folyvást tagja volt az egyetemi hallgatók betegsegélyző egylete bizottságának.

Midőn 1872. január havában bizonyossá lett az északi sarkhoz tervezett expedíció, s pályázat hirdettetett az orvosi állomásra, a huszonhárom pályázó között, kik közt öt magyar volt, ő is benyújtá ajánlkozását.

Akkor ő a nagytelentényű Drasche primarius mellett volt másod orvos s a Rudolf-kórházban jól ismerték orvosi képességeit. Drasche nem is mulasztá el melegen ajánlani őt az expedíció figyelmébe. Ez ajánlathoz dr. Weinlechner nagyhírű sebésztudor ajánlata is járult, ki ugyanazon kórháznál éppen a sebészeti osztályt vezette, melynél Kepes szintén foglalkozott.

Daczára azonban ez ajánlatoknak, nagyon kétségesnek mutatkozott, lesz-e pályázatának sikere? Hatalmas pártfogással bíró versenytársai voltak s erősen ütötték ellene a vasat.

Ekkor jött segítségére az a gondolat, hogy az expedíció egyik vezetőjének, Payernek írjon, kivel még a hatvanas évek elején megismerkedett s kivel Bécsnek számos mulató helyén nem egy vig órát töltött el. Sürgönyözött tehát Triestbe Payernek, kivel hasonló uton azon válasz jött, hogy mind ő, mind Weyprecht mellette vannak. Payer nemsokára Bécsbe ment, hol Kepesnek megválasztását kereszttől vitte, mivel — mint mondá — nagyon örvend, hogy a szakképzett orvosban egyszerűs mind oly utitársat is bírand, kivel mint »jó kompánistával« a jéghegyek közt egy-egy »meleg« órát is tölthetnek.

A mint e megválasztásnak híre ment, azonnal megindultak Kepes ellen az úrmánykodások, hogy t. i. ő mint orvos nem töltheti be helyét, s könnyelműség a hajó személyzetének egészsége feletti órködést ily kezébe tenni. Oly sok oldalról hangoztatták azt Payernek, hogy ez egyszer elbeszélte híreket Kepesnek, kinek szintén volt azokról tudomása, de hallgatni kívánt addig, míg az illetékes egyénektől, bizalmatlanságra czélzó nyilatkozatot nem hall: Payernek száraz közlését ilyen bizalmatlanság jelenek vette, s ennek eltávolítása után azonnal irt hozzá, hogy bár az expedíció orvosának megválasztatott, ő mindamelllett lemond, hogy tért engedjen olyannak, ki iránt P. és W. több bizalommal viseltetnek. Payer azonnal Kepeshez sietett, s megmagyarázá, hogy ő a roszakaratu pletykákra nem hajt, és szilárd elhatározásuk őt magukkal vinni. Ily értelemben nyugtatták meg gróf Wilczek és gr. Zichy Ödön, kiknek Kepes kiváló pártfogásukat bírta. Ezek után Kepes visszavette lemondását.

Elindulása az északi sarkexpedícióra ekkép biztosítva levén, még nagyobb buzgalommal folytatta tovább orvosi tanulmányait, kivált a műtői gyakorlatokat a Rudolf-kórházban dr. Weinlechner sebészeti osztályán. E mellett tudván azt, hogy orvosi teendőin kívül az expedíció tudományos feladatából reá a zoológiai és botanikai gyűjtemények összeállítására fog esni, dr. Smarda, az állattan híres tanárának vezetése alatt álló egyetemi múzeumban szorgalmasan tanulmányozta, hogy

miként kell a tengeri s száraz állatokat vagy azoknak egyes testrészeit alcohoban, Müller-féle folyadékban, chromsav-oldatban, stb. legjobban elhelyezni.

Igy lett Kepes az északi sarkexpedíció orvosa, s hogy az illető vezetőknél nem volt oka megbánni bizalmukat, mutatja az, hogy oly veszedelmes helyen, amnyi idő alatt egyetlen emberéletet vesztek, holott a körülményeket összevetve, szerencsének lett volna mondható az is, ha fele haza kerül.

Ugy látszik, Kepes vidor, eleven kedélye nem kisebb tényező volt a jó hangulat s ebből kifolyólag a jó egészség fenntartására az expedíció tagjai közt, mint orvosi tudománya. Tudjuk, minő halálos helyzetek közé jutott a hajó, tudjuk, hogy csak a kedély, a szellem rugalmassága menthette meg sokszor a merész vállalkozókat a legnagyobb kétségbeeséstől, mely okvetlenül mindnyájok elveszését vonta volna maga után. Az expedíció vezetői el is követték mindent, hogy a legénységnek ne engedjenek időt helyzetük veszedelmes voltára gondolni. Valóságos iskolákat tartottak, isteni tiszteleteket végeztek velük s minden héten rendeztek egy mulatságot a kedély fölvidítására. Ugy jártak el, mint a gondos hadvezérek, nem engedték lábrakapni a esziggédést. S e tekintetben Kepes hazánkfiái az oroszoknál, ki nemcsak gyógyította a betegeket, de vigasztalta a bankodókat, biztatta, buzdította a csüggedni kezdőket s valóságos barátja volt mindnyájoknak.

Órá az expedíció tudományos missiójából a zoológiai és botanikai gyűjtemények voltak bizva. Ezek bizonyára becses adalékok képeztek volna a tudomány anyagához, de azok nagy részét, fájdalom, ott kellett hagyni a befagyott hajón.

Kepes az expedíció többi vezetőivel együtt ma már ünnepeltetés tárgya mindenütt, a hol csak megjelen. Fejedelmek tisztelik meg meghívásaikkal, elárasztják rendjelekkel, tudományos egyletek, társulatok rendeznek ünnepélyeket tiszteletükre, egész országok gyűjtöttek jutalmakat számukra, s a legmerészebb utazóké között föl lesz jegyezve az ő nevök is.

— Isten áldja meg, barátom, — mondá két év előtt gr. Lónyay dr. Kepeshez, mikor az őle mint akkori közös pénzügyminisztertől elbucszott, — olyan helyre megyen, a hol magyar ember nem járt. Csak hogy aztán jöjjön is vissza!

A »Hungária-öböl«, »Pest-fok és »Deák-fok« mutatja, hogy már járt arra is magyar ember. Dr. Kepes hazánkfia viszatért, s a magyar király magánkihallgatáson a következő magyar szavakkal fogadta: »Önök valóban igen sok teendője volt, de örülök, hogy a betegeket oly melegen ápolta. Egy ily utazás borzasztó veszélyekkel van összekötve, de mégis szép emlékek marad az ember egész életére. Fáradozásaiért a legnagyobb köszönetet érdemli.«

Közelebb meglátogatja Payerrel együtt hazánk fővárosát is, hol fölolvastatand az expedíció élményeiről. Biztos lehet, hogy itt oly meleg fogadtatásban fog részesülni, mely elfeledtetni vele az északi sark jegének minden fagyasztó hatását. Kívánjuk is, ugy találja, hogy mindenütt jó, de legjobb itthon.

Szent László fála.*

— Legenda. —

Még nem volt Fischer H-renden, China-ezüst sehol sem. Mégis tárlól, és ezüstből Szól, a mint elmondom rendben, Megtörtént törénnetem. Hőse nem szerelmes ifju, Holdvilág, vagy esti pir, Szőke fürtös, kékszemű hölgy, Ki sóhajt, rősz verset ír, Hanem egy jó régi szittya Kinek keblét harczágy szítja, Nyert csatát világvérő, S egy asszony — legyőzte őt.

Szent László a kúnok ellen, Mint bosszuló égi szellem Sokszor vívott diadalt, S a ki hősen küzde vele, Szerencsés lett a mig éle, Vagy dicsőül oda halt. Kúnok ellen harcza indult, Kúnok bőszergein dult Jó Darándi mérgesen, S nagy csatára nemsokára, Mely csak a kúnok lett kára, Nem maradt meg nyoma sem. És szent László egynek kardját, Másnak tüzes paripát, Egynek kopját, másnak dárdát, És hősiáknak Dijjúl ezüst tálát ad. Szép ezüstből rajta szépen A szent szűz bevészt képen, Ott volt hét nyilaló sebbel, Fiával, angyalnal szőzettel, A három böles vándorlása, Vezérsíllag ragyogása. — Szerencsés Darándi Pál Tiéd ez a drága tál!

A Darándiak lakára Kúszik csöndes ördög fel, Fülmilék bűvésztalára Reszkető árköz fejjel, — Cserfa gallya-lágy sőtéttel Már félszázad óta nő, Hősenek szép koszorut for Abból váró ifju nő. És imé a zár psikordál, Lépés dobban, ajtó fordúl, Szűköl, dobog, száll a mén, Ifju hitves forró csókkal Csüng Darándi Pál ölen.

„Oh mit hoztál én szerelmem, Távól én édes győrelmem, Közel üdvöm, reménységem, Mindenkör én ékességem! Oh be szép lesz fürtöd éje, Ha babért fűzők közéje! Vitt-e kardod diadalmat, Hoztál-e regét hősodalnak? Szólj, beszélj már én vitézem, Beszédes ajkad had' nézzem!“

„Hoztam, hoztam szép szerelmem Van dúsabb bér, ámde szebb nem; László király adta nekem, Dicsőséges harc hevében; Im ezüst tál, ha csatában, Elfáradva hős munkában Sátorban pihenni vágyott: E tál nyugtató édes tápot! A mi házunk egyszerű lakj, Békét tartkarnak a falak, Békét látnak benn az ösök, Mind szegények, és mind hősök, Poharunk fa, tálunk cserép, Lakunknak csak asszonya szép, Vedd e tálát, asztalán bár Több ezüstre hasztalan vár...“

„Több ezüstre hasztalan vár...“ Ezt Darándi kimondta már, Ha még egy szót mondott volna, Az asszony asszony nem volna!

* Szabadon e. k. után: Endlicher: Monumenta rer. Hung. Arpád. Legenda St. Ladislaw Regis. Pag. 324. — Toldy: Magyar szentek legendái a cart-hausi névtelenül. Az ev. e. d. u. Pest, 1859. 113. l. Ipolyi: Középkori magyar ötvös művek. „Tanulmányai“. I. k. 289 l. — Fölolvastatott egy szliaci hangversenyen, jul. 28-án.

„Szót se, szót se, férjem uram, Kevés tapasztalása van! Az én szemem lát, tapasztal: Ezüst tálak fényes asztal, Szép asztalhoz, szép edényhez Fényes vendég s ebéd; fényes Vendégnek kell drága butor, S essék vig, vagy szomorú tór, Dalban folyjon, fényben, díszben, Hogy ne legyen párja tizben! Szép butor, dal, fényes vendég Ehhez csak palota kell még! Palotához istálló kell, Abba pedig fényes ló kell, Annak kocsis, lovász máma, Kocsijába fényes dáma! Férjem uram ne is szánja, Ez annak a sorja, száma!“

S mint sokszor, ma is megtörtént Szép asszonyka győzni tud, Jó Darándi indul tüstént, Ács-pallérhoz, bótba fut. Mire két hold változik, már Kéz az új lak, majd csaknem vár, Benne minden fényes, díszes, Nemsokára vendég is lesz. Szemcsédett uraságok, Látni is nagy ritkaságok, Tisztes úrnök, deli delnök, Öreg urak ő kegyelmök, Falu, város ide csődül, Mintegy megeresztett csöbül.

És bálulva nője „merszén“ Nézi jó Darándi lakját, Fényes lak fényes ablakját, Sürgést, forgást, csetlést, botlást... (Kell pazarlás — azt csak ott lásd!) Hejh, de megszólal az erszény, A mely szenved sorvadásban, Korán történt hervadásban, Éhességben, szomjúságban, S száz meg száz erszény-korságban: „Gazdám, halold! nem jó lesz ez! A félvilág arról neszez: Bajba kerülés holnap, vagy ma, Az ebéd lesz még hagyoma, A tolvaj-borod patak-viz... A pazarlás rosz útra visz!“

Hej! rosz útra! szegény ember Előre gondolni sem mer, S mig fejet hajt Csak felsóhajt: „Uram király, László király, Mennybe rőpönt, dicsőséges, Fényes a te adományod, Az a baj, hogy olyan fényes! Segíts rajtam, ha igaz az, A mit beszél ország-világ, Hogy sirodból kelnek csodák.“

És a mint ekkép merengett, A galy, mely körül rengett, Ketté nyilt tündéri fényvel, — Félelemmel, vagy reménnyel Ezt hallá Darándi Pál: „Látom, hogy ez ezüst tál Atok volt, hát visszavésem, El nem hagylak, jó vitézem! Legyen újra csöndes béke Ősi hajlokodnak éke, Ne zavarja nagravágás, Emlékem maradjon áldás!“ És a kedves látományra, Még alig rőpönt el árnya, Lakomára, tánc s danára Szólal csöngetyű a házba!

A teremben ifju asszony Nem találja már helyét sem, A ki máskor elkerülte, Oly vendéggel mulat éppen. Rokona és ismerőse, Mindenki csak arra gondol, Mi lesz ebből a dologból? Ők nem tudják! — S Pál? No ő se! Csak az ifju nőcske örvend, Keresz testén deli dolmány, Selyem szoknya, gyöngy derékkal, Arany, ezüst rajt makkal, Ragyogó szemere irva Hogy övé itt gyepöl, kormány!

És a fényes asztal görnyed, Telisteli színezüsttel, Villámvető billikommal, Megfuttatva aranyfüsttel; Drága jószág, fényes jószág, De a java eltakarva... Ezt szerezte báboruban Hős Darándi bajnok-karja.

És Darándi Föld alatt szeretne lenni, Hanem ennek meg kell lenni! S im! a tálát Ifju nőcske feltakarja... De csodálat, Ott fa-tál van, a minőt a Darándiak évek óta Használtak csöndben, békében, Megelégedés öleiben, Fa-tál van a Fényes asztal közepében!

S ki hiszág órájában Nagravágást lát magában, Kevesli az ősi lakot, Melyben apja, anyja lakott, Fellegvárat rak helyére, Melyben a fény, pompa, vigság, Félig világos hazugság, Jut eszébe Nem sokára Szent László királynak tála!

Gáspár Imre.

Régibb magyar írók esarnoka.

II.

Kármán József,

1709—1795.

(Folytatás.)

»A nemzetcsinosodása czimjében megmondja tartalmát. Komoly, kissé szónoki, több helyt emelkedett és szép hangon való fejtegetése az nemzetünk miveltésben való elmaradottsága okainak, és az ezen való segítés eszközeinek. Bátor, erkölcsi kikelés irodalmunk akkori fölületessége és tartalmatlan volta ellen. Programmul beleillett a lapba, de ugy látszik, nem jött utána több.«

Megboesáthatatlan hibája az nemzeti íróknak, hogy kényeztetik nemzetüket. Ezek a kik fölhágnak a tanítószékre, fölemelik szavokat, hogy oktassanak! — oh mely illetlen ezeknek szájokban a hízlekedés. Ez az alázatos supplicációja az íróknak, melylyel elméje szülőtájának jóváhagyást koldul, alacsonyítja azt a díszes hivatal, melyet magára vállalt. »Zeng az egész haza környéke literaturánk divatjárul. Nincs vége, se hossza az öröm-ujjongatásoknak, tudományaink földértül egeről, a világosság hasadó hajnaláról, a fölébredt józan értelemről, és az édes anyai, hazai, nemzeti nyelv s tudományok szerencsés megérkezéséről. Ártalmas ez a szédítés. A dicséret csiklandozása ámitó Syrén. — Valljunk igazat! ott megállapodtunk, a hol elkezdettük. Egy kis szibongás, egy kis fölforrás az egész dolog summája! Augustus és XIV. Lajos századjai nálunk egy esztendőben be is állottak, el is multak.«

De takarjuk el a jövő nyom előtt ezt a képet, hogy kevesebb legyen az ok nékünk a szeméremre, és nékik a szánakozásra... Midőn ők a tudományok föltisztult ege alatt, azoknak boldog sugárinál melegítik magukat; mikor a józan értelem és szép ízlés kedves gyümölcsét mellét áldják őseiket, a kik haszonkeresés nélkül plántálták ennek fát — ne tudják, ne higyjék ők, hogy oly hideg, oly

mord volt akkor az ég, mikor azok esirádtak. Mik akadályozták tehát nemzetünk fejlődését? Fajunkban van erő, tehetség; de nincs méltánylat a tudományok és komolyabb miveltés iránt. Még a kik ifju korukban, a külföldi miveltés hatása alatt szépen, sokat ígérőleg indultak is: itthon hozzá alakulnak környezetükhöz. Mert nagy és emberinél följebb való érdem az, a mely magánosan mint a magas cserfa a széles téren, fölségesen mint a sugár köszirt a tenger közepében, tud állani. Ritka érdem az, a mely a maga becsében beboritva, csupán magában találja jutalmát. Democrit Abderában — nem mindennapi jelenés... Nagy, de igen ritka az a tudós, a mely mint a fülemile magános völgybe rejtezen, és a hallgatók elől elfusson, hogy torka vérzéséig énekeljen. « Nem kell a könny, a mi van is; nagy a magahittség nemzetünkben, a tudatlanság, s a mi ennél is roszabb, a féltudosság. A finomabb iránti érzék és fogékonyság hiányzik nála. Sok akadály, melyeknek elhárítása nagy munkát kíván. »Idő előtt való beszéd az, ha valaki mindjárt elindulásakor megakad, és még arról is panaszkodik, hogy három országot be nem járhat. Ha literaturánk alig tud egy kis mozdulást tenni, talán szükségtelen azt meg is említeni, hogy igen nagyra aligha mehet valaha. Hazai nyelvünkön készült tudományainknak csak a két haza lehet piacozni, és mely keskeny mező ez a telhetetlen becstelen szomjúságának. Minden nagyra született író egy Sándor, a ki világot szeretne hódolni, és sir, hogy a holdba föl nem viheti győzedelmes zászlóit. Elvész az a magas repülése az enthusiasmusnak, ha nevének egy tenyérnyi hely jutalma s piacza.

Vagy lesz-e Pannoniából valaha Albion? Tamadnak-e Newton, Locke, Shakespeare és Miltonok itt is mi közöttünk — a kik... Félre vakmerő álom, a mely ámitó képeiddel csalogatsz!

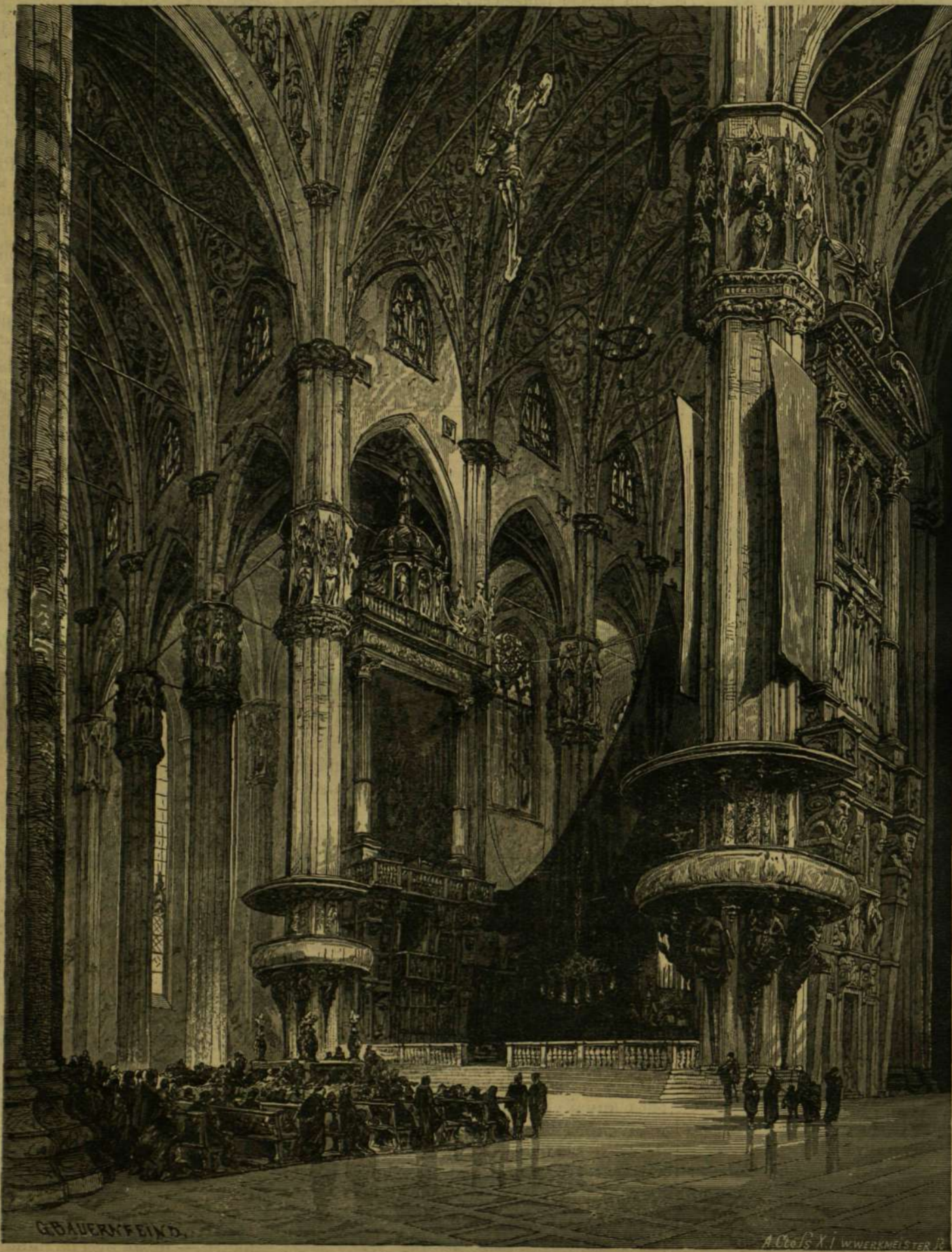
Itt ezen keskeny határit is szülötte földjének, hány osztályosokkal kénytelen földarabolni szegény nyelvünk. Nem vitta meg csak azt a nagy viadalt is, hogy egy halotton diadalmat vett volna, s ti csalfa képzeletek annyira ragadtok! Ha szép tereinkről fölhat édes nyelvünk a havasok tetőire, és a völgyekbe, melyeket azok fedeznek; ha népes utcáin és magas palotáiban városainknak ez a hang fog hallatni; ha az élet a halálon győz, és a köz-országló székek a hazának nyelvén szólnak, akkor, a kik azt érik, álmodjanak oly szépen, mint én kezdettem; én addig ében szomorkodom! « Ez szépen van mondva, s az idézeteket be is zárjuk vele, csak a czikk tartalmát egészítjük ki. Hogyan kedveltesük meg tehát a tudományokat? Adjuk azokat szép formában. Vers ugyan van elég, »a versek és versecskék özöne elborította hazánkat« — de az még ha mind jó is, kevés magában. »Ha mindég játszunk, ha mindég csak a virágok után kaposunk, ha a szép fedelet, a tarka boritékot szeretjük, nem emeljük nagyra soha nemzetünket.« Komoly készütséggel fogjunk a tudományok miveltéséhez: »izzadsággal árulják az Istenek a tudományt.« Miveljük a nyelvet, jól és alaposan. Idegen remek művek fordítása nem tölti be a czélt, mely felé törekszünk, mert azokat itt, nálunk, mint

* T. i. még csak a latin nyelven sem tudta kiküszöbölni a közéletből.

nem itt nőttek, csak igen kevesen értik meg és élvezhetik. Irjanak írónk maguk, saját légkörükből. Az öngondolkodás az eszköz a meggyőződés szerzésére, s csak a meggyőződésnek van ereje és hatása. A kenyérkereső tudományok, a melyeket készpénzzel biztosan fizetnek, ártnak a tiszta tudományos törekvésnek. Az alsóbb neme a tudománynak; magasabbat, a va-

csak hogy kevés eredménnyel; pedig tartalmában sok az igaz, sok olyan, a minek még ma is hasznát vehetnők. Azonban minő parányi csekélység rendes időkben egy ember hangja egy nemzet fülének; kevés arra is, hogy meghallja, — hát még, hogy elinduljon és a szerint cselekedjék. Kármán is próbálta megzavarni az álló tó vizét — de az angyal nem jött

hatalmasabbak: Széchenyi, a mérhetetlen tiszta látású ember, és Kossuth, érzésének és sympathiájának mélyrelebecsátott szállaival. De azért adjuk meg Kármának is a mi az övé, hogy sokat tisztán látott, és azt ki is merete mondani. S egyszerűsége az idézet egy része mértéket ad kezünkbe az író magas becszomjáról (a telhetetlen becsület szomjusága, mint ő nevezi,

A MILANÓI FÜTEMLŐ BELSEJE.

lódit, önmagáért kell mivelnit. A sajtó-cenzura is nyög, s nem kisebb akadály hatott rá, mert ő föliből volt fejelve, magasabban nálók. Mélyebb fölkeverésre vala ott szükség, lehetőlvén a mélybe, a legfenékre, hogy a megkötött erő megmozduljon s azt nem ő, nem is az írók voltak hivatva, hogy véghez vigyék, hanem majd meg fogják tenni náluknál erősebbek és

miután a »becszomj« még akkor nem volt meg, midőn az is eszébe jut, hogy magyar könyvnek csak a kis magyar haza lehet piacza, s eszébe az a gondolat, hogy az író nagysága, sőt általában az irodalom magasra emelkedése, az illető nemzet számbeli nagyságától függ.

(Folyt. követe.)

AZ ÉSZAKI SARKVIDÉKEN.

II.

Vadászat vizen és jegen.

A sarkvidéken utazókra nézve a vadászat nem csupán gyönyörűség avagy időöltés, hanem a legtöbb esetben életszükség. Bármily bőkezűleg vannak is ellátva füstöl, szárított, beszózott vagy bármi más módon eltartott hussal, ez korántsem tudja feledtetni velök a friss húst. És ez nem is csoda, mert a konzervált hús gyakori élvezete a vért s az emésztő szerveket hamar megrontja és súlyt (skorbut) idéz elő. Ezért mondja Payer az osztrák-magyar északsarki expedíció bizottságához intézett jelentésében, hogy „az 1200 font friss hús, melyet a 67 megölt jegesmedvének köszönhetünk, a leg-hathatósabb szernek bizonyult be ama súly-bántalmak ellen, a melyek a legénység néhány tagját megtámadták.“ Azonkívül a füstölt s különösen a beszózott hús óriási mértékben fokozza a szomjuságot, a melyet a sarkvidékeken igen bajos lecsillapítani. Ez az állítás kissé furcsán hangozhatik, pedig a legkétségtelenebb valóságon alapszik. Azonnal megmondjuk miért.

Mikor az Afrika sivatagjain bolyongó

utazók utleírásait olvassuk, képzeletünk izzó, száraz homok pusztaságot rajzol elénk, a melyen bokornak és forrásnak hire-pora sincsen, s a hol a vándort a szomjuság epeztí halálra. Ki gondolná, hogy az északi sark hó- és jégborította vidékein utazók az Afrika homok pusztaságain

amerikai utazó fölemlíté ezt a körülményt; utleírásában következőleg ismerteti a sarkvidéki utazók e nagy veszedelmét: „Fent a magas északon igen korán beáll a havazás. Azután, ha felhők borítják is az eget, roppant hideg uralkodik. A frissen esett hó felülete nappal olvadni kezd ugyan, de éjjel ismét megfagy s ezáltal sima jég-réteg képződik, melyen a szán és a hósarukat öltött vadász villámgyorsan repül tova. Itt egészen más fogalmat szerzünk a hóról, mint a csekélyebb szélességi fokok alatt fekvő tartományokban, hol azt mindig puha, nedvestömegnek ismerhetjük. A szomjuság e magas északi tájakon gyakran igen gyöttrővé válik, bár az eszköz annak eloltására mindig kéznél van. Ugyanis az ottani hó, ha szánkba vesszük, roppant hidegsége folytán valóságos ös szeégeti azt. Ennélfogva mulhatatlanul szükséges, hogy az utazó egy kis üstöt vigyen magával, melyben a jeget és havat forrasig melegíthesse, mert a jég- vagy hóvíz csakis akkor válik megihatóvá,

ha egyszer a forrponot elérte. Az egyszerűen csak megolvastott hó keserű s a szomjuságot nem szünteti meg; ellenben fölforralva és azután kihűtve olyan jóízűvé lesz, mint a legjobb forrásvíz.“

AZ ÉSZAKI SARKVIDÉKEN: Kenderikék és barázdabillegetők.

tévedező karavánokkal ugyanegy közös bajban szenvednek, hogy kiszáradt ajkaikat a jéggé merevült tenger közepette ők sem képesek fölűdíteni, s hogy a hó, melyet szájukba vesznek, még fokozza égető szomjuságukat! Már Parry

AZ ÉSZAKI SARKVIDÉKEN: Medvevadászat.

De hogy ismét a sarkvidéki vadászatokra térjünk, ebben akarva, nem akarva elég módja van mindegyik sarkvidéki expedíciónak. A jegesmedve, a sarkvidékek e legnagyobb és legveszélyesebb szárazföldi ragadozó állata nem is szokta megvárni, hogy a merész utazók keressék föl őt; hamarabb meglátogatja ő azokat. Az északsarki utazók leírásai tele vannak a legmeglepőbb megfigyelésekkel, néha olyanokkal is, melyeket talán el sem hinnénk, ha csak egy-két utazó mondani; de a jegesmedve alattomoságának, ravaszágának és bámulatos vakmerőségének jellemzésében annyira egyetértenek mindnyáján, hogy lehetetlen szavainak hitelt nem adnunk.

A második német északsarki expedíció leírásában megfigyelhető az ismertető jege medve és a hó, melylyel azt vadászni szokták: „A jeges medvének finom, pelyhes, sárgás fehér bundája és fekete orra lévén, a hó- és jégmezőkön már messziről feltűnik. Tíz-tizenkét méter magas és jóval nagyobb termetű van, mint ama törzseleink, a melyek nálunk Európában állatseregletekben vagy állatkertekben láthatók. Igaz, hogy az utóbbiak fiatalon vetődve égaljunak alá, itt elcsenevészenek, mint-hogy az itteni viszonyok nem alkalmasak teljes kifejlődésük lehetővé tételére. Erő és kegyetlenség tekintetében bátran versenyezhet mind az oroszlánnal, mind a tigrissel, de az a hideg, fagyos ég, mely alatt él, csodálatos hidegvért fejleszt ki benne s ovatossá és ravaszúsá teszi őt.

„Legkedvencebb táplálékát a tengeri bornyú (fóka) képezi. Ott leskelődik rájuk a j-gasadekok szélén s az uszó jégdarabokon, melyeken azok a napon sütkérezni szoktak és a tigris ravaszágával ugrik rájuk, miután halkán és alattomosan, mint a tigris, kellőleg megközelítette azokat. Különben a tengerbe is utánok veti magát s a vízben is üldözi őket; mert a jeges medve kitűnő uszó s azonkivül a szárazon is oly sebesen fut, hogy nincs az a jávorszarvas, melyet utól ne tudna érni. A sziklák vihartszerű oldalain falmázlik s a jégdarabok kiálló élein macskaköveséggel nyargal, a mit főleg talpai ráncosságának, körmeinek s a lábujjai közt levő hosszú szőrnek köszönhet.

„Zsákmanját, mielőtt fölfalná, megöli, de mielőtt azt tenné, előbb játszani szeret vele. A sarkvidéki tenger-áramlatok által dél felé hajtott jégtáblákon gyakran Islandi levitit magát. Gyakran lehet látni őt a partoktól több mértföldnyire. Oda uszik a csónakokhoz és hajókhöz, egészen látóvalig. E hatalmas fókapusztító különben a finomabb nyálánkságokat sem veti meg; nagyon szereti a kacsotjást; néhány óra alatt egész apró szigeteket megiszotogtat ottól.

„Szó a mi szó, de olyan fízko bíró, kivel a sarkvidéki sötét éjke közepette összetalálkozni nem tartozik a kedves meglepetések közé; meglehet, hogy első tekintetre főkének néz bennünket, de mikorra észre vette tévedését, akkor már meggyűl vele a bajunk. Kitűnő fegyver és kemény töltények — ime ezek a legbiztosabb eszközök arra, hogy két hüvelyk hosszú hegyes fogjaival közelebb ismeretséget ne találjunk köti.

„S ez az állat mégis méltó a szájalomra. Élete nem egyéb, mint a szenvedések és nélkülözések szakadatlan sorozata, bármennyire pánczélozva van is több hüvelyknyi vastagságu zsírburkok által. Egyszer egy jeges medvét ejtettünk el, mely több hónapig át folytonosan leskelődött hajónk körül s úgy látszik, hogy azt meg akarja ostromolni; gyomrában egyetlen táplálékul egy darab fanellit találtunk, melyet szabóink dobtak el mint használatatlant. Számtalan általunk megölt állat gyomrában találtuk teljesen üresnek; mások legfeljebb vizet vagy tengeri növényt ebédelnek: oly táplálékok, melyeknek élvezetére a medvét csakis a legnagyobb éhség kényszerítheti. Szóval szomorú sorsuk van ezeknek a szegény őrdögöknek, kik e sötét, fagyos világban szüntelenül táplálékuk keresésére vannak kárhoztatva; ki-téve játékszerűl ama borzasztó viharoknak, melyeknek csupán a köszirték állhatnak ellen sikeresen; labdájú szolgálva ezer meg ezer rázkódásnak e rideg természet közepette, hol a jégdarabok örökös csatát vívnak egymással; álnok jégrepedésekkel körülvevő vagy pedig a szétrepedező s tutajjává váló jégdarabokon mesz-

szire tova sodortatva délibb tengerek tájaira. Valóban az európai barna medve valóságos uri életet él sarki rokonához képest.

„Az utóbbiak sorsa főleg tavasszal válik nyomorultá. Zsírpancélja teljesen elenyésczik. 1870. április 1-jén a hajó közelében egy medvét öltünk meg, mely képzeltétlenül sovány volt. Aluszik-e téli álmat ez a medvefaj is — nem sikerült biztosan megtudni. Ha igen, úgy az igen rövid és izgatott lehet, mert az egész télen át mindegyre szerencsénk volt ez alkalmatlan szomszéd látogatásaihoz.

„A jegesmedve husa, főleg bizonyos életkorában, határozottan rozsabb, mint a barna medvéé. Igen rostos és szívós, és ha tulságosan kövér, többé-kevésbé erős olajze és szaga van. Különben soha sem tapasztaltuk, hogy e hus, a májat kivéve, ártalmatlan volt volna. Mondják, hogy az eskimók, kik a Davis-szorostól nyugotra laknak, nem engedik meg kutyáiknak, hogy azt megegyék.

„A sarki medve soha sem támadja meg éjjel az utazók tanyáit; annál sokkal ovatosabb, hogy sem ilyesmit tenne. A sátor, úgy látszik, valami titkoszerű, fölfoghatatlan dolog előtte, a mely nemcsak kíváncsiságát, hanem bizalmatlanságát is fölbeszti. Kana utitársait egy napon egy jegesmedve morgása riasztván föl, mely a sátor egyik nyílásán a fejét bedugta, szerencsére annyi lélekjelenlétük volt, hogy hirtelen egy csomag gyufát gyújtottak meg és tartották a maczkó orra alá: a vendég elkotródott s nagylelkűen még boszut sem állt a szenvedett sérelemért.

„Legbajosabb megmenteni törkössága elől az élelmi szereket, a melyeket az utasok számtalanszor alkalmával magukkal visznek. Legbiztosabb víz vagy összefagyott kavics alá rejteni azokat; ez utóbbi többet ér a legnehezebb kődaraboknál is, mert körmei abban egészen eltompulnak. Ne feledjük, hogy a jegesmedve a világon mindent megeszik: gyertyát, dohányt, kauszukot, örölt kávét, vitorlavásznat, csizmát stb.

„A „Hansa“ és „Germania“ embereinek számtalan sok kalandjuk volt a jegesmedvével. Valányszor csak fókaszalonát olvasztottak ki, egy-két jegesmedve mindig ott termett s olyankor aztán volt a földiadt legényeknek dolga, hogy az alkalmatlan vendéget vagy lerázza nyakáról vagy végképen ott maraszsa. Mellékelt rajzuk is egy ilyen medvehajászatot ábrázol.

„Az északsarki vadászatok többi tárgyait főkének, sarkvidéki rókékat s Grönland némely részeiben iramszarvasok, bölények stb. képezik. A madárvilág különösen gazdagon van képviselve a magas északon. Nem is említve a tulajdonképeni sarkvidéki fajokat: vészmadarakat, dunnaludakat, sirályokat, csüllöket stb., roppant számban tanyáznak ott nyáron át a varjak, kenderikék, barázdabillegetek s más délibb égaljun lakó szárnyasok is.

„1870. február 1-én — írják a „Hansa“ emberei — „újbold megjelentek a főkékat s azonkivül egy varju, egy buvárdarazs s több sirályt is láttunk. A varju a szárazföld felől repült hozzánk, a sirályok a tenger felől jöttek. . . . Később mind nagyobb-nagyobb rajokban repkedtek körül bennünket a kisebb-nagyobb fajú szárnyasok, főleg a kenderikék és barázdabillegetek. Zabdarát hintettünk eléjük, melyet a kis állatok nagy mohósággal kapkodtak föl. Annyira nem voltak félénkek, hogy kezünkkel fogdoshattuk össze őket. Akárhány közülük a fejünkre szállt s egymás után többször meg hagyta magát fogni.“ Második rajzuk e kis állatokkat tünteti föl, a mint az utazók a jégén és hóban összefogdossák őket. S. L.

Olaszországi képek.

I.

A milánói főtemplom belseje.

A szép Olaszország a művészekre nézve kimeríthetetlen kincstár lesz örök időkre. A meddig a művészek kezében eszet, az utazó kezében irón lesz, Itália mindig új meg új szépségeket fog föltárni előttük a földolgozásra és leírásra. Örök ifjúságban ragyog az arany színű narancs és citrom hazája és csodái ezer meg ezer szinpompában és változatban tűnnek föl a szemlélő előtt. Ez örök életű szépségek össze-

gyűjtésére és megörökítésére indított meg egy valóban fényes kiállítás díszművet Németország legnagyobb művészei és írói közreműködésével Engelhorn stuttgarti kiadó, s e díszműből mi is bemutatathatunk néhány szép rajtot a regényes és nagyszerű emlékekben gazdag Olaszországból.

Ez alkalommal bemutatott rajzunk a világhírű milánói székesegyház belsőjét tünteti föl. Lapunk egyik régebbi folyamában már ismertetve volt a középkori góth építészet e nagyszerű remeke, s így most inkább csak belsejének rövid leírására szorítkozunk. Futólag megjegyezzük, hogy e csodálatra méltó építmény 454 láb hosszú, 270 láb széles, egészen fehér márványból van s a legellentesebb (14. és 16-ik századbeli) építészeti stylok vegyülete lévén, igen alkalmas arra, hogy még a legnagyobb műismerő tekintetét is zavarba hozza. A templom fedelzetét valóságos torony- és szoborerdő borítja. A külső részét díszítő szobrok és tornyok összes száma 4500-ra teszük; csupán homlokzatán 250-et lehet megszámlálni. Főtornyja 335 1/2 láb magas és csúcsát aranyozott Madonna-szobor díszíti.

Nem kevésbé megragadó és magasztos a templom belseje is, 5 hatalmas hajójával s 52 szobrokkal díszített oszlopával, gyönyörűen színezett abakáival, óriási oltáraiival, kápolnáival, orgonájával stb. Minden oszlop megannyi remek mű. A templom belsejében 250 szobor van, melyek szintén majd mind a legértékesebb művészek kéziművei. A többek közt ott látható szt. Bertalanok egy nagy szobra, mely a tudvalevőleg elevenen megnyuzott szent alakját a maga egész borzalmaságában oly élethiven tünteti föl, hogy a természeti hűség egészen tönkre teszi az eszterhetikai hatást.

A templom belsejének roppant terjedelméről élénk fogalmat nyújthat mellékelt rajzuk, mely a főoltár előtti részt tünteti föl. Az újatagos hívők serege, ha még oly nagy is, alig tűnik föl az óriási épület hatalmas úrében. Az ily nagy imaház igazán kitűnően alkalmas arra, hogy az ember kicsinyiségét az istenség nagyságával szemben föltüntesse, mert az újatagosok közül bizonyára kevésnek jut eszébe, hogy tulajdonképen az istennek e hatalmas házáat is csak emberi kéz emelte.

A törpék országa.

A természettudományoknak fokozatos fejlődése s azzal együtt az emberiség művelődésének folytonos előhaladása, főleg pedig földünk ismeretlen részeinek lassan, de biztosan haladó fölfedeztetése, átvizsgálása és megismertetése sok régi mesét emelt föl a kétségvetlen valóság magaslataira, és igen sok kétségbevonhatatlannak képzelt hiedelmet üzött vissza örökre a mesék birodalmába. Mindnyájunknak élénk emlékezetében élnek még a kedves dajkamesék „Hüvelyk Matyi“-jai és „Borszem Jankó“-ja, az „Ezeregy éj“ különös apró emberei, a görög és római hitregék pygmaeusai és Gulliver utazásából a híres Liliputnak öklömnai emberkéből álló népeisége, a melyet Swift oly ismeretessé tett mindenfélre, a hol műveit olvasták. Mily hatalmasan foglalkoztatott ifjú képzeletünket ama piczike kis teremtesek, kik a méhek és legyek ellen (a pygmaeusok a darvak ellen) valóságos élthalálharczokat vívtak! Milyen rosszul esett aztán később, mikor megtudtuk, hogy mindez csak mese! — Vigasztalódjunk, mert a mit mostanig mesének hittünk, kezd valósággá lenni. A törpék országának létezése nem dajkamese és nem költői képzelem többé. Dr. Schweinfurth német tudós 1868-tól 1871-ig Afrika ismeretlen vidékein tett utazása közben, Livingstone működési területére északra, egy különös néptörzsrre akadt, mely azzonnal Herodotus pygmaeusait juttatta eszébe. Azonban ezek a kis törpék nem oly barátságos és művelt emberek, mint Gulliver liliputi apró barátai, hanem valóságos vadak; feketék mint a korom, nagy, szikrázó szemekkel, vadul bozontos hajzattal és szakállal. Nem is üpen oly piczinyek, mint a mesék törpéi, mert a férfiak átlagos magassága négy láb hét hüvelyk; hanem

* Engelhorn vállalatának czime: „Italien. Eine Wanderung von den Alpen bis zum Aetna.“ (Olaszország. Utazás az Alpoktól az Aetnáig.) 24 füzeten jelenik meg, melyekből egy-egy füzet 20 cent szar. (1 firt 20 kr.). Eddigelé 4 füzet hagyta el a sajtót.

hát ez a magasság elég csekély arra, hogy e sajátságos népet az emberi nem többi törzseitől nagyon is megkülönböztesse. A vadászatok nagyon kedvelik, sőt nagyobb természetű szomszédaitól sem könnyen ijednek meg s nagy tömegekben igen dühösen szokták megtámadni azokat, sőt a tudós utazó erősen gyanakszik, hogy e törpék valóságos — emberevők. Sikerült nekik az akkák közül — így nevezik e pygmaeus népséget — egyet rábeszélni, hogy vele Európába utazzék; de a kis Tikki Tikki az egyiptomi, előtte szokatlan kövér étellekkel tulságosan megterhelvén gyomrocskáját, a csodálatványan előre örövendő európaiak s főleg a tudós anthropologusok nagy bánatára, még Kairóban jobb létre sanderült.

Schweinfurth úgy vélekedik, hogy az akkák Afrika legrégibb őslakói, és azt állítja, hogy szörrel borított és teljesen a majmokhoz hasonlító alakokból és eseten, szintén inkább majomias, mint emberi életmódoikból és szokásaikból ítélve, hihetőleg ők képezik azt a „hiányzó láncszemet“, a mely Darwin tana szerint az embert a majmok családjával összeköti. Herodotus, a „történetírás arya“, szintén azt állította, hogy a pygmaeusok valahol Afrika belsejében laktak, bár ő a maga törpéit sokkal kicsinyebbeknek írta le, mint a milyenek Schweinfurth akkái; de az öreg történetész annyinyílé hihetetlen dolgot összevissza beszélt holmi kutyafejű és olyan emberekről, kik lábaikat esernyőül használják és a hátukon járnak, hogy utójára még azt sem hitték el neki, a minek valóságát most Schweinfurth félig-meddig bebizonyította.

Bayard Taylor amerikai utazó és író a New-York-Tribune czimű lapban szintén igen érdekes adatokat közöl két törpéről, kik hallo-mása szerint egy Naam nevű törzsből származnak, mely Naam vagy Taktaktak nevű országban él Afrika legelsőbb ismeretlen táján. A törpék e hazája mintegy 3—500 mérföldnyire nyugot felé fekszik az Albert-Nyanza nevű tó központi részétől az egyenlítő alatt elterülő fennsíkon, melyet sürti bozótok fednek. A kis törpék e bokrok közt rejtőznek és onnan leskelődnek hatalmasabb, de korántsem bírtabb és merészebb szomszédaira. E sajátságos néptörzsből két eleven példány van jelenleg Egyiptomban a khedive birokában, kinek a kharturni kormányzó küldötte azokat. Taylor leírásából könnyen azt következtethető az ember, hogy e két emberke közönséges törzselőlt, a milyen itt-ott nálunk is akadhat, de Taylor maga erősen meg van győződve, hogy azok egy valóságos törpe néptörzs becsületos képviselői és mint ilyenek méltán tarthatók néprajzi csodának. Tubbult és Karalt, — így nevezik a két kis embert, — következőleg írja le Taylor, kinek Kairóban mutatá meg a khedive azokat: A 20 éves Tubbult 46 hüvelyk magas volt, lába 22, teste pedig fejével együtt 24 hüvelyk hosszú lévén, mi valamicskével jobbarány, mint a milyet a többi vad törzseknél találunk. Feje és karjai szabályosak voltak, de a hátgerincz oly sajátságosan volt befelé görbülve, hogy hasát egészen s kifuszított, holott az, hihetőleg a sok bab- és bananász-evéstől, anélkül is eléggé kiállott. Hanem azér: fő- és testtartása elég egyenes volt s nem görbült meg annyira, mint például a dél-afrikai bushman szokott. Mellének körfogata 26 hüvelyknyi, hasa pedig 28 hüvelyknyi volt, kezei és lábai csupán idomtalanok, de nem nagyon valának, csupán térdeinél voltak lábai aránytalanul vastagabbak és esetlenebb k. Areza meglehetősen szabályos vala; agya eléggé ki volt fejlődve, szemei szépek, értelmesek voltak, ellenben orra elannyira pisze volt, hogy ha felülől nézett az ember végig az arcán, orra egészen elenyészett kiálló alsó ajkai mellett. Orrlyukai bámulatosan szélesek s négy-szögletűek voltak; arcoszina a fekete mulattéhoz hasonlított; a tíz éves Karal 43 hüvelyk magas volt, ugyanazon általános ismertető jelekkel, mint Tubbult. Mindkettőnek gyapjas haja volt, első jó rövidre nyírva, mely koponyájukon fűrűkből álló kerek sapkát képezett.

Igen valószínű, hogy a Bayard Taylor által itt leírt Naam ugyanaz, melyet Schweinfurth Niam-niam név alatt ismertetett, s így e két leírás hasonlósága is a mellett látszik bizonyítani, hogy a törpék országa csakugyan létezik.

Sámi Lajos.

Utazás a tenger alatt.

— Második rész. —

XV. fejezet. — A „Bosszuálló.“

A vihar kisdortta egyenes utazó a Nautilust s észak-keleti irányba vezette, azaz: Amerikától Európa felé. Szabony Ned ismét elzárva látta maga elől a szabadság raményét. Néhány napig sűrű ködök nebezdedtek a tengerre, mint ez évszakban mindig, melyek a jegesek olvadásából erednek, a mi vizpárákkal telíti meg az egész légkört. E ködök r-ndkívül veszélyesek a hajóknak. Mennyi összeütközés, mennyi sziklába ütdés, mennyi hajótörés okozó voltak már! A tenger fenéke valódi csata-tér képét tünteti föl e tájon, hol a tör: és elsőlydt hajók romjai hevernek századok óta s halmozódnak ugyszólván egymásra. Csak egy pár évizsd óta is hány ily áldozatot sorolhat el a hajózáskronikája: a Solway, az Izis, a Paraimatta, a Hungarian, a Canadian, az Anglo-Saxon, a Humboldt, az United States itt sülyedtek el; az Artie, a Lyonais itt ütköztek össze s veszték el; a Président, a Pacific, a City-of-Glasgow itt tüntek el ismeretlen okból.

A Terre-Neuve mellett haladva el, csekély mélységű vizekből értek, hol a halak játéka s a tengerfenék növényzete világosan látható volt a víz alatt uszó Nautilus alakából. A szélesség negyvenkettedik fok alatt voltak már, a hol a tenger alatti táviró kötele (a kábel) vonul el. A Nautilus, a helyett hogy északi irányát folytatná, keletnek tartott, mintha épen a kábel menetét készílné tanulmányozni, a mi különben számtalan lélyfényekkel csaknem nyomról nyomra a megfontosabban nyilván van tartva. S valóban a Hearts-Content fókától mintegy ötszáz tengeri mérföldnyire s kétezer nyolc-száz méter mélységben meg is látták a hatalmas villa nykötelet, mely mint egy óriás kigyó feküdt a tenger fenékén.

Tudva van, hogy az első kábel 1857—58-ban tették le a tengerbe. De miután vagy négyszáz sürgőnyt átszállított Európa és Amerika közt; egyszerre csak megtagadta a szolgálót. 1863-ban újat készítettek, melynek hossza három ezer négyszáz kilométer és sulya negyzezer ötszáz tonna s azt a Great-Eastern hajó vitte magával s kezdette elsőlyesztani. De a kötélt elszakadt.

Május 25-ken a Nautilus épen azon pontra érkezett, a hol ez az elszakadás történt, három ezer nyolc-száz harminczhat méter mélységben. A dolog azonban nem maradt annyiban. Vállalkozó amerikaiak új aláírást nyitottak, összehozták a szükséges összegeket s az új kábel elkészült és 1866. július 13-án a Great-Eastern újra annak indult vele. Még utca volt, és pedig Terre-Neuve közelében, mikor a kábelon, melynek vége a hajón volt, s mely által a közlekedést folyvást föntartotta Európával, július 23-án azt a tudósítást kapta, hogy Ausztria és Poroszország között, a sadowai csata után fegyverzesínet köttetett. A vállalat ezuttal szerencsésen be is fejeztetett s az első sürgőny, melyet a fiatal Amerika küldött a vén Európának, így szólt: „Dicsőség istennek az egekben, békesség a földön és jóakarát!“ (E szavaknak jelentette az angyalok kara a Krisztus születését a betlehemi pásztoroknak.)

A Nautilus, mint említettük, azon a ponton állt, a hol 1863-ban a kábel elszakadása történt. A táviró vastag kötele csigákkal s kagylókkal megrakodva, mint egy nagy kövület, olyan volt. A tenger itt olyan mély, hogy a Montblanc, fenekére álltva, nem dughatná ki csúcsát a víz színére. A tengerfenék e mély völgyét délről egy kétezer méter magasságu sziklafal zárja el, de a melynek teteje egészen víz alatt van s nem képez szigeteket. Május 28-ka volt, mikor ide érkeztek, és pedig folyvást délkeletnek haladva, alig voltak másfél száz kilométernyire az izlandi partoktól.

El nem lehetett gondolni mi célja lehet itt Nemo kapitánynak. Az európai tenger-ekre akar-e visszatérni? talán magába a La-Manche csatornába merészkednék? — De Ned hiába kért fölvilágosítást Aronnaxtól; ez sem tudta megfejteni a titkot; s Nemo kapitány napokon át láthatatlan s folyvást hozzáférhetetlen maradt.

Ha a Nautilus a La-Mancheba akar bemenni, egyenesen délnek kellett volna tar-

tania. De azt nem tette. Május 31-dikén egész nap közben járt, mind kisebb és kisebb körökben, hol egy, hol más pontja körül a tengernek. Épen mintha a tenger egy bizonyos pontját keresné, a melyet nehezen tud megtalálni. Nemo kapitány napközben több ízben fölvette műszereivel a hajó pontos helyzetét. Másnap, június 1-jén ugyanezt az eljárást folytatta. A nap magasságát, az időt, a hosszúságot és szélességet mind a legnagyobb pontossággal határozta meg. Szép tiszta nap volt. A lég derült és átlátszó. Keleti irányban, nyolcz tengeri mérföld távolban egy nagy gőzös körvonalt rajzolódtak a láthatárra. Zászlaja nem volt kitűzve, melyről nem zetiséget föl lehetett volna ismerni.

Egyszerre Nemo kapitány megszólalt: — „Itt van.“

Azzal lement a fedélzetről, becsukta a táblákat, megtöltötte a viztartókat s a Nautilus a fenékre ereszkedett; néhány perc múlva a fenéknek volt, csak nyolczszáz harmincz méter mélységben.

Most megnyílt a szalon vaslemeze, a vilanylámpa világított. Aronnax tanár, kit Nemo oda vitt, egy alkalmatlan tömege látott maga előtt a tenger fenékén. Mintha hóval vastagon fődött rom volna. Szorosabban szemügyre véve: egy elsőlydt s tengeri kagylókkal, csigákkal, puhányokkal és növényekkel bevont hajó volt. Micsoda hajó lehetett, hogy a Nautilus oly gondosan fölkereste s eljött meglátogatni sirtját?

E kérdésre, melyet Aronnax tanár ki sem mondott, csak gondolatban, Nemo kapitány mégis felelt:

— „Egykor e hajó neve a Marseillais volt. Hetvennégy ágyuja volt s 1762-ben szállt tengerre. 1778-ban, augusztus 13-án, La Poype-Verrioux parancsnoksága alatt, vit-ezül harczolt a Preston-nal. 1779-ben július 4-dikén a d'Estaing admiral hajójával részt vett Grenada bevételében. 1781-ben szeptember 5-ken ott volt a Chesapeake csatában. 1794-ben a francia köztársaság más nevet adott neki. Ugyanazon év ápril 16-án Brestben a Villaret-Joyeuse hajójához csatlakozott. Melynek főadata volt, egy Amerikából Van Stabel admiral vezetése alatt jövő gabonaszállítmányt kísérni s megvédeni. E hajóraj a II. év prairialjának 12-ken egy angol hajórajjal találkozott. Uram, mi 1868 június 1-je van, a mi annyit mint prairial 13-dika. Ma 74 éve épen, ezen a helyen, a szélesség 47° 24' és a hosszúság 17° 28' alatt, ez a hajó, 47 éves csata után, három árbócától megfosztva, megsérült oldalain betóduló vízzel, legényiségének egy harmada harzóképtelenné téve, készebb volt 356 emberével itt elsőlyedni mint megadni magát az angoloknak, s ormára kiszegve zászlóját „Eljen a köztársaság!“ kiáltással elsőlyedt.“

— „A Vengeur (Bosszuálló)“ — kiáltá Aronnax, a ki ismerte e dicsőséges történetet.

— „Ugy van, uram, a Bosszuálló. Szép név!“ — mondá Nemo kapitány s keresztbe fonta karjait.

A jelenet váratlanságra, az elbeszélés módja, először száraz adatokkal, végén magasztos honfui lelkesültséggel, a Bosszuálló név jelentőségére félreismérhetetlenul helyezett különös súly, mely benyomást tett a tanárra. Nemo kapitány alakját most kezdette némi világosságban látni. Nem közönséges embergyűlölő s világkerülő, hanem saját ezelőktől vezérelt emberként tűnt föl előtte. Hogy az óriási, de magasztos gyűlölet, mely szemében lobogott, a mint a tengerbe s e hajó romjaira szegezte azokat, hol keresi bosszúja tárgyát? ki tudná megmondani. A legközelebbi jövő azt is megmondotta Aronnaxnak.

A Nautilus ezalatt ismét a tenger színére szállott föl. Az előbb látott hajó most jóval közelebb látszott. Mivel ők nem változtatták helyüket azóta, az közeledett feléjük. Megláthatta-e ily távolból a Nautilust, melynek gerince alig látott ki a vízből? — csakhogy egyszerre egy ágyulósú hallatszott. A hajó folyvást közeledett és pedig nagy gyorsasággal. Lobogója nem volt s nemzetiségét most sem lehetett fölismerni, de azt föl, hogy tekintélyes hadihajó. Ha Nemo kapitány még közelebb várja magához: a szabadság lehetőségeinek némi reménye mutatkoznék.

— „Uram, — mondá Ned, — ha egy tengeri mértföldnyire lesz tőlünk, én a tengerbe

Oh mi édes vigasztalónk,
Légy kegyes megoltalmazónk,
Hogy maradjunk utáiban,
Ne csüggedjünk háborunkban...

Hát te hol vagy kékszemű leányka! Nagyanyád ha szólhatnának, megmondanák az erőt, mely az egyszerű sorokban van. Ne feledd el, valamikor te is ezekben keresel nyihelyet. Micsoda a te szeméid mélysége ahhoz a magaságához, képest, hová lelkeket é hangok emelik...
Nézzétek azt a banderistát azzal a forgós kalppal és kegyetlen fekete bajusszal. Azt a Borsos István uratam, a ki Galgó szomszédot könyökével tartoztatja föl, hogy rangjánál előbbre ne furakodjék. Avagy kicsoda tilthatja meg őt, hogy teljes erejéből ne énekeljen az ur előtt? Nem látjátok azt a két öreg könyvecset, a mi kigördül szeméből, míg ajkai vonaglanak?

Alleluja Alleluja....

Hát tud ő valamit a „Hála!” ígéről? Meg tudná ő mondani „hol van most?” Hallelu? Annyit se, mint én; csak azt tudja, hogy ő most ezzel a témével néppel együtt örönd és dicséret Istent. Minden bibliai kritika és exegesis nélkül.

No hát nekem többet ne patvarokdjatok se nihilizmussal, se evangelical allianc-szal, se centralizációval, se decentralizációval, se orthodoxiákkal, se modernitásokkal, hanem ha megszál benneteket a patvaroklás lelke, tegyétek össze a kezeteiket és könyörögjétek a szentléleknek:

Erőddel elménket készítsd,
Gyenge hitünket erősítsd...
Alleluja, Alleluja.

Az ének elhangzott. S miután puritán izlésünk meg a Kőlesey himnuszának tűzpróbáján is keresztül hatolt, hallgattuk a predikációt a következő igékről: „Mit kerésitek a holtak között az élet, nincsen itt, hanem föltámadott.”

A predikáció végeztével kezdődött a tulajdonképeni ünnepély: Papp Gábor felavatója. Egyszerű és megható; mindenben egyező a reform. egyház egyszerűségével.

A két főpap az ur-asztalához lépett. Papp Gábor leült az e czélra odakészített helyre, vele szemben állott Török Pál, s rövid főhász előrebocsátása után beszédet intézett a gyülekezethez és a leendő szuperintendenshez; mindkettőhöz és önmagához méltót. Török itt, mostanában ritkábban látott fegyverzettel jelent meg. A logika súlyos buzagányát, — melylyel közgyűléseken annyi kemény diót és oly ovatosan tud föltörni — most csak a szónoki fegyverzet kiegészítőjéül használja. Czélja most nem meggyőzni, hanem megdedzeni, nem megkötözni, hanem szárnya bocsátani, nem lesújtani, hanem fölemelni. Mindezt korát demantáló eleven-séggel s gyakorlott művészettel. Végén az új főpásztorhoz fordul, emlékezteti elődeire, — mindenekelőtt atyjára, a fáradatlan munkás Papp Istvánra, — és megáldja Isten nevében.

Azután következik a beigtatás lényege. A manuum impositio. A kézzértétel.
Az új püspök letérdel. A nyolcz esperes fölkel székéből, nem hogy meghajoljon új fejedelmére, hanem hogy szolgálva avassa. Jobb kezét a püspök fejére nyugtatja egyszerre mind a nyolcz, kilenczedik kezé a beigtató Töröké. Mindegyik szól hozzá valamit emlékeztetéssel. Egyik Isten ígéjéből idéz, másik saját lelke sugallatából merít. (Ugy látszik, Isten jóval szabatosabban és tartalmasabban beszél, mint a halandó ember.) Egy intést, egy gnomát, egy áldást.

Ez a hódolati ajándék. Ez a gyűrű és a pásztorbot.

Ez az Investitura.
A kezek gyöngéd nyomása alatt a püspök feje mélyen meghajlik, arczán könyök folyának alá, s az utolsó áldás elhangzásával újra fölegyenesedik, de nem mint Sixtus pápa, merészen és diadallal. Halványan és alázattal, mint olyan ember, a ki indul nem diadalra, hanem nehéz küzdelemre.

Térhvel megterhelte, ne fáradj el.“
Befejezésül Török Pál könyörög az új főpásztorért és megáldja a népet. Az áldás Istentől jön ember ajkain keresztül: de mégis

jól esett volna ez áldást az új főpásztorról hallani. Mondják, ez azért nem történt így, mivel nem volt a programmban, s az új püspök nem akart rendet bontani. Ejh! Püspök ur! Izsák nem nézte a programot mikor áldoznia kellett. Oly jól esett volna önkök rokonszenves hangját megcsendülni hallani! Ha azonban önkök némasága azt jelenti, a mit az oroszlan-szobroknál a nyelvhiány, az erőt, melynek nincs szava csak tettei: fogadja Hosannának.

Most már leszálunk a mennyből, még pedig igen gyorsan, a földre, egészen a földre, a husos fazekak mellé.

Áldás után áldomást.

Beláthatatlan terjedtetű tálak, telve halászlével, — és hasonló terjedtetű toasztok, telve attikai sóval, boocissatok meg a gyöngye tollnak, mely pusztá gondolatra is annak, hogy titeket lerajzoljon, kiszédül kezemből. Hát még a vendégek nagy számát! Könnyebb volna elősorolni a görögök hajóit és dandárait. Hogyan állott föl az egész közönség s hogyan fogadta kitörő éljennel, midőn az új püspök ő felségére köszöntött; minő figyelemmel fogadta (könyvű volt már a halászlé után) Tisza Kálmán, Beöthy, Révész B. és Antal köszöntéseit; hogyan szikrázott és ragyogott Fekete János — hogy toasztja után szinte újra megkivántuk a halászlét. Hogyan tiszteltettek meg felköszöntéssel a jelenvolt katonai és kath. egyházi méltóságok, a prot. püspökök; hogyan hullott a felköszöntések egész sortíze egymásután tízszer az új főpásztorra? Feleljen mindezekről az a barátom, a ki mindezeket jegyezte, és azzal az erős, de hiábavaló fogadással vette kezébe a nagy fakanalat, hogy ezáltal ő egyetlen toasztot sem fog mondani. Persze nem hitte neki senki. Még is tartotta fogadását, mert csak háromszor szól, mindenkor méltán, legméltóbban harmadszor az ünnepély rendezőjé, a gazdájá, Kálmán Rudolf komáromi főgondnokért. Méltán. Az ő figyelme és finom érzeke minden szerkényvi utasításokat helyettesített ez ünnepélyen, melyhez hasonló terjedtetű a magyar reform. egyházban még nem volt. Az ünnepélynek emlékülünkben állandóan megmaradó képen övé a főhely.

Még Tisza Kálmán köszöntött egyet a hazára. Azután nem tudok semmit, mert a haza után vége volt minden pietásnak. Hiába próbált Fekete János is egy harmadikat vagy negyediket megköczkáztatni; első sikerének vidám tanui maguk is toasztolagokká ütötték magukat, s bár az „Uraim“ -ban nem volt hiány, de a szófogatlan „halljuk“ megtagadta az engedelmességet, s a kellő figyelem rendes utjáról az adomázás ingoványába merült. Ez ok miatt a fekete kávaer halasztott elmés gondolatokat a muzsa föl nem jegyezheti. Már most carent vate sacro.

Ebéd után a komáromi és vidéki tüzlötök egyeteken nagy gyakorlatában gyönyörködünk. Sokáig éljenek!
y. r.

Az aradi gyászünnepek.

(Október 6.)

Szabadságharcunk 13 tábornoka vértanui halálának negyedszázados évfordulója volt e hó 6-ika. Arad, melynek városanczaik előtt fogadták a halált a nemes áldozatok, mindig megünnepele a gyásznapot, a mint megülte kegyele-tesen az egész ország is. A negyedszázad a történet tábláira edzette már e napot, az eseményeket szentesítő idő hatalmával, s a kegyelet-észület ellenállhatlan erejével. Egy negyedszázad lefolyt eseményei a nemzeti tradíciók közé emelték a nap jelentőségét, s Arad hazafias lakossága beiktatta a nemzeti ünnepek közé a kegyelet megható ünnepeiségeivel.

Az ország honvédegyletei e napra Arad városában adtak egymásnak találkozt, hogy évi rendes közgyűlést ott tartsák meg, s ezt megelőzőleg koszorukat tegyenek amaz egyszerű kőoszlopra, melyet csak e napokban állítottak a vértanúság helyén, az eddigi kőlap fölébe.

Október 5-ikén délután érkeztek meg a honvédegyletek küldöttei Aradra. Velük ment Damjanich János özvegye is Kurtiság, hol azonban kiszállt, s a mácsai parkban Lahner tábornokkal együtt a nyugodt férje hamvai fölé koszorukat illesztett. Estére ő is Aradon volt, s

Vásárhelyinél urhölgyhöz szállt, ugyanahhoz, ki 25 év előtt a kétségbeesés óráiban vigasztalta.

A honvédegyletek küldöttei mintegy 150 tagból állottak, köztük Gáspár András tábornok, Németh Albert, Mednyánszky ezredes, Degré Alajos, s Debreczenből 13 régi egyenruhába öltözött honvéd régi harcai zászlóval; a honvédmeház négy rokkantja, stb. Az aradi honvédegylet sorakozva jelent meg az indóházánál, hol egész díszben várt a két tüzlötök-egylet is, saját zenekaraikkal, melyek nemzeti indulókat játszottak. Az aradi honvédegylet elnöke, Dániel Béla üdvözölte a jötteket, kifejezve a reményt, hogy a gyászos emlékü multat egy más, tényleg megkeddött boldogabb jelen és jövő váltja föl. Erre Gáspár tábornok válaszlát röviden.

A városba vonulásra nem kedvezett az idő. Eső hullt, de ennek daczára is nagy csoportokban várt az utcán a közönség, s az ablakok és erkélyek mind el voltak foglalva. Sok házon már kitűzték a gyászlobogókat. A menet zenekarral és zászlók alatt vonult a városházaig, honnan szétoszolva, kikít szállására vezettek. Még ez este ismerkedési estély volt a Vas-féle szállodában.

Másnap, a gyászünnepré kiderült az ég. Az ablakokból, erkélyekről fekete lobogókat, vagy fátyolos trikolor tűzték ki. Román Miron görög keleti püspök lakásáról is fekete zászló lengett, s midőn a vesztőhelyre megindult a menet, meghuzták a román és szerb templomok harangjait is.

A reggeli órákban riadó harsant meg az utcákon, s a város gyorsan élénkülni kezdett. Legtöbben a fűton gyülekeztek, melyen a honvédeknek kellett elvonulni a minoriták templomába. A honvédegyletek küldöttei a városligeti táncteremben gyűltek egybe. A debreczeni 13 egyenruhás régi honvéd mindenike egy-egy vértanu megkoszorozott arczképét vitte. Az aradi honvédegylet teljes számban jelent meg, a 29-ik zászlóalj lobogója alatt, melyet fátyol borított. A debreczeniek a 96-ik zászlóalj lobogóját hozták el magukkal. Az ünnepély emelésére megjelentek testületileg a tüzlötök is, két zenekarral. Ők nyitották meg a menetet, melyhez nagy közönség csatlakozott.

A templom előtti tér már el volt lepeve. A templomba pedig a honvédek közül is csak kevesen férhettek be, s kivül sorakozva várták be az isteni tiszteletet. Gyászra emlékeztetett a templom minden díszítése a bejárat föl kezdve, hol fekete függönyzet emeltek. A szöszé, a főoltár képe feketével voltak bevonva, hasonlóan a ravatalhoz közel eső ülőhelyek is. A templomban megjelentek közt képviselve volt a városi és megyei hatóság, az új honvédség.

A templom közepén állt a díszes ravatal, tetején pajzs az ország czimerével, s az alatt elő fölírat: „1849. okt. 6.“ Itt volt elhelyezve a Damjaniché által készített gyászlobogó is 13 halálközzel. Virág és babérször borította a ravatal, egy részük honvédegyletektől való, másik részt az aradiak kötötték. De a fővárosból is küldtek a virágárusok és kertészek. A komoran lobogó viaszgyertyák közt 13 feketére volt festve és fátyolsokkal díszítve. Körül a debreczeni 13 honvéd állt a vértanuk arczképeivel, s a honvédmeház négy rokkantja. Damjanich és Vécsey Károly tábornok özvegyei Mednyánszky ezredesnével ott térdeltek a ravatalhoz legközelebb.

Mise alatt a színház énekesei adtak elő gyászdalokat. Az egyházi beszédet Varga Ferenc gyoroki plebános tartotta hazafias és emelkedett szellemben, az iris e szavait választván alap gondolatul: „Az igazak pedig örökké élnek és az urnál az ő jutalmuk.“

A templomi szertartás bevégezte után történt meg a kivonulás a vesztőhelyre, mely a Maroson túl, a vár alatt van. A menet nagyszerű volt s harangzúgás és a zenekarok gyászdallamai közt vonult csöndesen. Az ipartestületek a régi csehzászlók alatt mentek, a honvédek régi harcai lobogók alatt. A hölgyek nagy része feketébe volt öltözve.

A kivégzetés helyét ezernyi tömeg állta körül. Az egyszerű márvány gulán, melyet most állítottak, e szavak olvashatók: „Az 1848-49-iki aradi vértanuk emlékére“. Ehhez közel Damjanich és Vécsey özvegyei számára fekete posztólt bevont emelvényi készítettek. Legelőször az aradi dalárda Kól-

csey „Hymnusát“ énekelte, aztán Feleki Miklós lépett az állványra, s érczes hangon és nagy hatással szavalta el Jókai Mór következő költeményét:

Nem vagytok halva, ti hősök!

(Az aradi vértanúk 25 éves emléke.)

Mily csöndes az éj! — Mély köd borul el: Gyászfátyol a földön az égből; Mosl hull le a harmat. — A siron Fájó lelkek bolygó tüze ég föl. A fölmile szél: — költő szava az; A csillagok őrtüze fénylik. Mondatlan szókat a szellő Suttog. S lehat az, le a mélyig: „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Ködfátyol, a mely mélan beborit: Nemzet fájdalom, ki szötte.

A pázsit, a mely sirokban benőve: Nép-hála örök-űde zöldje. A dal: hős tetteitek viszhangja, S mely ég örökégen, a csillag: Emlékezet az; — nefelejési lenn, E füvek kék csillagi, nyilnak... „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Bár hosszú az éj! sir álma kitart Egy századnak negyedég. — A nap — s igaz ügy — nem hal meg örökké, Fölkél az s újra kifénylik! Hajnal derül át a mennyek ivén: S mig sápadt csillagi fénye, Láng, bíbor, arany ömöl át az egen: Egy jobb kor büszke reménye. „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Im sirokon megnőtt a bokor; De nem tövises koszorúnak a sarja, Mit vissza ad a sir. A büszke babér az, Mely homlokotok betakarja. Por lett a boszu, hamuvá a keserv, A borostyán kelt ki e porból! S csak honszerelen istenszava szól Az égő csipkebokorból! „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Halljátok-e a riadót! Paripák Patkóitól rendül a róna. A dob pörög. „Éljen a hon!“ vegyül át Az ágyudőreibe, a vad riadóba... Új, ifju világ támad körülünk, Lángleketek olta szívébe. Szent véretek átörökölve, dicsőn Kél ifju Hunnia népe... „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Még gyermekek ők. Játék csak a harc, S már játsza is ők koszorúkat aratnak. — Hisz győznie kell a honszeregnek Emlékszentelt rónain Aradnak! Nem verve, de meghódítva az „ellen“, Kardját lebecsátva köszönti A porba bukott s fölemelt lobogót: — Ugy fognak győzni, miként ti! „Nem vagytok halva, ti hősök!“

Majd, ha beköszönt a sötét zivatar És hangzik a szó: „előre! halálba!“ Ott lesztek: a vértanuk árnyai mind; A szent lobogókra kiszállva, Hős szellemetek lesz ott a vezér, Mely győzni tanit, vagy halni hazánkért, S boldog lesz a hon, s ugy teljesülend, A mit magas égtől imánk kért, „És éltek örökre, ti hősök!“

Jókai költeményének, elszavalása után ismét adalára éneke zendült meg. Egy alkalmi gyászdalt énekel, melyet Kunert Ede, az aradi képezdei zenetanár szerzett e napra.

Az ünnepi beszédet Tiszti Lajos volt honvéd és az „Alföld“ szerkesztője mondotta, emlékeztetve hozva a nagy eredményt, annak gyászos végét. A vértanuk emlékének kegyelet megőrzésére buzditott, s panaszosan emlegette, hogy negyedszázad után sem hirdeti méltó szobor vértanúságukat. Végül a pártoskodásról szól, mely hazánkát most is dúlja.

A sok melegséggel elmondott beszéd után még Degré Alajos szólt a központi honvédegylet nevében, s megemlékezvén a szabadságharc eseményeiről, kiemelte Arad hazafiaságát.

Ezzel végződött a gyászünnepek, már jóval déli 1 óra után. Ezalatt a városban beszédtek a

gyászlobogók legnagyobb részét, s a nemzeti zászlókat tűzték ki.

A honvédegyletek küldöttei még e délután a másnap megkezdődő országos honvédegyülés ügyében érkeztek a megyeház termében.

Egy honvédküldöttség pedig Damjanich és Vécsey özvegyeinél és Gáspár tábornoknál tiszteletet.

Délután a tüzlötök rendeztek nagy gyakorlatot, s este a színházban a vértanuk emléksobrára, melyre már vagy 50,000 frt gyűlt össze, „II. Rákóczy Ferenc fogságát“ adták elő, melyre az egész nézőtér megtelt.

Másnap a honvédegyülés kezdődött. Megemlítjük itt a határozatot, mely szerint a kivégzetés helyét meg akarják vásárolni. A gyásznap negyedszázados évfordulója emlékére pedig ezüst érmetek veretnek, s a vértanuk szobrának alapkövére fogják értékesíteni.

A hétről.

⊙ A „Vasárnapi Ujság“ hetiszemle-írójának valóban sokszor meggyűlne a baja, ha néha-néha ki nem játszaná az államügyész éber figyelmét, irván olyan dolgokról is, melyek nem tartoznak szorosan az ő reszortjához, hanem árcsaponganak a politikába, melynek mezéjéről híreket böngezni a nem tudom melyik törvény nem tudom melyik paragraphusa szerint csak az előleges bírságnak (vulgo: cautio) 5000, illetőleg (a mint az ember hetilap, vagy napilap) 10,000 frtban teljesített lefizetése mellett szabad.

Irhathánk ugyan Deák Ferenczről, kinek egészségét illetőleg aggasztó hírek eredtek világá, de melyek, hála az égnek, végül mégis alaptalanoknak bizonyultak. Megirhatnók, hogy jobb egészségnek örvend s e hó folytán elhagyja városligeti nyaralóját s beköltözik a városba egyeteméi új lakásába. Megirhatnók ezt, a nélkül, hogy a legsárgább irigység is ránk fogná, hogy ez politika, a miért kauzio dukál.

Azt is megirhatnók, hogy Szemere Miklós, a jó magyar zamatu költő, Kossuth Lajosnak gyömekkori barátja, Olaszországba ment, hogy fölkeresse Kossuthot, kit huszonöt éve nem látott, — erre sem mondaná senki, hogy ez politika.

Megirhatnók azt is, hogy József főherczeg, a honvédség főparancsnoka most Erdélyben tesz körutat, hogy az ottani honvédek gyakorlatait is megtekintse, s mindenütt nagy lelkesedéssel fogadják. Ez sem volna politika.

Hanem az igazi politikai események mindezeket leszorítják a podiumról. Napirenden van a megyék kikerekítése, melyeknek tárgyában majd minden törvényhatóság „felír“ és tiltakozik, aztán a municipális rendezés, melynek tárgyában a belügyminiszter az elmúlt héten tartott értekezletet, a hol végül is abban állapodtak meg, hogy jó a régi, csak itt-ott kell egy kis fölt.

Az után itt vannak a Ghyecz Kálmán törvényjavaslatai, melyek végtelenül hasonlítanak a Danadik hordója megtöltésének kísérletéhez. Nincs is nekik más hibájuk, csak hogy annak a hordónak, a mit meg kellene tölteni, de a melynek a Lónyay-, Kerkapoly- és Szlávyuralom beütötték az alsó fenekét, még most is elfelejtették betenni ezt az alsó fenekét. Gondoskodva van arról az új törvényjavaslataokban, hogy ugyan bőven folyjon a hordóba valami; de hogy ne folyhasson ki belőle még sokkal több, — arról elfelejtődött az intézkedés.

No ez aztán politika. S ha nem lenne ily érthetetlen virágnyelven tartva, bizony még be is pörölné érte az államügyész.

Vége itt van a hét legnagyobb eseménye, az új magyar kölcsön. E héten történtek rá az

alájegyzések és sikerültek oly mértékben, a minőt ugyan nem várható senki, a ki Magyarország eddigi gazdálkodását ismeri. Igaz, hogy ez a kölcsön ugyancsak meg van hypothekázva, annyira, hogy bolond is hypothekázhat rá, a kinek pedig a közmondás szerint a papézn is jó; de nem szabad elfelejtenünk, hogy ennek a kölcsönnek az első fele is csakugy biztosítva volt, mint ez a második fele, s mégis alig-alig akart összegyűlni. Most a budapesti piacon magán négyezer akkora összeget mutatott a jegyzések ára, mint első felének kibocsátásakor, Köln és Frankfurt piacain száz milliót tett a jegyzés, tehát már ez maga több lett volna az elégnél, Berlinből pedig, a hol a kölcsönkonzorcium vezetése volt, már a második nap reggelén megszüntették az aláírásokat, jeleül, hogy a kívánt összeg, melynek összegyűjtésére három nap volt kitűzve, már az első nap busásan kikerült.

Ez már eléggé mutatja, hogy hitelviszonyaink megjavultak, s hogy a külföld bizalma újra visszafordult felénk, — a mit főleg Ghyecz lelkiismeretességének köszönhetünk.

Ez is politika volna, hanem hogy az ily politikai hírek terjesztéseért pórt akaszunk nyakunkba az államügyész, — azt ugyan el nem hiszszük, — még neki sem.

Irodalom és művészet.

— Kautz Gyula egyetemi tanár „Politika-vagy országászat“ -ának második, egészen átírt, s tetemesen meg bővített kiadásából épen most jelent meg az első rész. E könyvet, melyben a tudós szerző beható figyelemmel részesíti egy a gyakorlati államélet, mint a politikai irodalom egész területét azoknak legújabb jelenségeit, különösen ajánljuk egy egyetemünk, mint főleg a jogakadémia hallgatóinak, kiknek az új tanrendszer folytán az idén fog először előadani a politikai tudomány, az egyetem képzésének megfelelő mérvben.

— Gyulai Pálnak „Egy régi udvarház utolsó gazdája“ című szép beszélyét Dux Adolf németre fordította, s most jelent meg Lipszében Reclam Fülöp kiadásában.

— Érdekelt emlékirat fog megjelenni e címmel: „Gróf Gyulay Lajos naplótörzskéiből 1815-től 1834-ig.“ Kiadja az írói segélyegylet javára gr. Kuun Géza akadémiai tag, ki egyszermind bevezetést is írt hozzá, az előkelő magyar körök politikai és társas életéről a mult század közepétől csaknem napjainkig. Gróf Gyulay Lajos a régi irodalmi, politikai és társaséletből becses rajzokat írt meg a naplótörzskéiben. Nevelője Döbrentei Gábor lévén, korán öszejött nevezetes írakkal, köztük Kazinczyval, Berzsenyival, stb. Résztvevett az „Erdélyi muzeum“ alapításában, közintézetek létrehozásában, s később — mint szabadelvű követ — báró Wesselényi Miklós, gróf Bethlen János s más erdélyi kitünőségekkel benső barátságban élt. Ekkép volt alkalma kitünőbb embereket naplótörzskéiből ismerni meg, s számos történeti fontosságú eseményben közreműködni. A könyv végén levelek lesznek, melyeket hozzá nevezetes magyar írók intéztek.

A műnek tehát irodalom- és művésztörténeti értéke is lesz, mivel a gróf, a mig csak élt, igen buzgó pártolója volt a hazai irodalom és színdesznek, s így e térről is minden fontosabb mozzanatot följegyzett naplójában, melyben többi közt Pest társaséletéből is, a harminczas évekből, becses adatokat fogunk kapni. Naplóját ő egész élete végeig vezeté, s valószínű, hogy följegyzéseinek későbbi folyama is, például a szabadságharc idejéből, midőn a nemzetgyűlés tagja volt, napvilágot fog látni.

— Regények. K. Papp Miklós „Mit beszél a világ?“ című eredeti regénye a napokban hagyta el a sajtót Kolozsvárt. A szerző kiadásában megjelent, csinos kiállítású kötet ára 1 frt 20 kr. — A Légrády-testvéreknél Budapestén megjelent Elliot György híres angol regényről „Holt Felix a radikális“ című regénye; angolból fordította Dominkovics Mária. A mű két kötetből áll, s ára 3 frt.

— **Visontay János** „Egyetemes földirata“ az újabb adatok nyomán átvizsgálva és méter-számításokkal ellátva, új kiadásban jelent meg Tettyey Nándor pesti könyvkereskedésében. Visontay a földrajzi tankönyveinek mindenik kötetére kiterjed a felsőbb tanhatóság engedélye, s azok rendkívüli elterjedésének is örvendenek, minnek bizonyossága, hogy az „Egyetemes földirat“ I-ső része (Európa) nyolczadik, II-ik része (Ázsia, Afrika, Amerika és Polynesia) hatodik kiadásban jelent meg most; „A magyar állam földirata“ pedig tíz kiadást ért. Ára ez utóbbinak 76 kr., a két elsőnek 80—80 kr.

— „**Olvasó-könyv**“. Felsőbb nép- és ismételtanodák, iparisoklák és magánövendékek használatára. A nevelés- és tanítási alapelvei szerint, az 1868-ik évi XXXVIII. t. cz. tantervnek tekintetbevételével s a hazai iparmű- és kézműtan, valamint a nemzetgazdaság- és statisztikára is különös súlyt fektetve. Dolgozó s szerkesztő Wolkenberg Gyula budapestfővárosi igazgatótanító. Megjelent Rudnyánszky. A. könyvkiadó-intézetében. Ára 60 kr.

— „**Magyar protestáns egyházi szónoklatok**“ cím alatt egy vasok füzet jelent meg Miskolczon Gyöngyösy Sámuel nyakállói ref. lelkész és egyházmegyei tanácsbírótól. A gyűjtemény az első kötetének ára 1 f. 80 kr.

— **Két füzet** küldetett be szerkesztőségünkhez, az „És e idején világság támad“, ünnepi beszéd; tartotta a szegedi zsinagógában Löw Immanuel. A másik: „Egy komoly szó államháztartásunk rendezéséhez“, írta Szent-irmey Elek.

— **Naptár**. Légrady-tesztvéreknél megjelent az „Ügyvéd-napló“ című 1875-diki naptár, a bírósági személyzet részletes kimutatásával, jegyzékpapírral, kemény vörös kötésben, csinos kiállításban; szerkesztette Schnierer Gyula; ára 1 f. 20 kr.

— **Uj zeneműfolyóirat**. „Táncz“ címmel Goll János zenetanár új zenemű folyóiratot indított meg, mely minden hó 1-ső, 10-ik és 20-ik napján jelenik meg. Az első szám egy csárdást, egy mazurkát és egy polkát tartalmaz; tehát — úgy látszik — csak a tánczenét fogja kultiválni, s így nem kíván versenyfűt lenni a már három éves „Apollo“-nak, mely megérdemelt elterjedésnek örvend, s sok új tehetséget mutatott már be. A „Táncz“ előfizetési ára egész évre 4 f., félévre 2 f. 10, negyedévre 1 f. 10 kr.

— Az „**Apolló**“-ból, Fellegi Viktor zeneműfolyóiratából közelébb ismét kettős füzet jelent meg. Van benne Bükky Györgyől pályanyertes keringő: „Élet és szerelem“; Ruzsitska Ignácztól régi jó „Andalgó toborzó és fris“, Wachtel Aurél által zongorára átírt; Erney Józseftől zongorára, négy kézre: „Acsai emlék“, s két kedvelt népdal: „Cserebogár, sárga cserebogár“ s „En vagyok az, én vagyok az, a ki nem jó.“ E kettős füzet ára 1 f.

— **Corvin Mátyás királyunkról** egy olasz opera készül, Ciro Pinski utas zeneköltő írja, ki nemrég tért vissza Londonból Olaszországba, a hol ezentul állandóan fog lakni. E magyar tárgy operát, melynek írására Ricordi zeneműkiadó kérte föl, Milanóban fogják előadni.

— **Színházak**. A nemzeti színházban mult szombaton lépett föl először Nagyné-Benza Ida, kinek szerződése csak a téli idényre tart. A „Hugenották“-ban Valentine szerepét énekelte, igaz drámai bensőséggel, s hangjában is megerősödvé. Hogy hangja azonban már veszett erejéből, s a pihenés leginkább némely hanghibák helyrehozásának szolgált, kitűnt másodszeri föllépélen, a „Tévedt nő“-ben, mikor nem énekel oly nagy hatással, mint első ízben. Hanem művészetének erejével kiváló tagja ő most is az énekes világnak. — **Lendvay Mártonnak** első föllépte, hosszas betegeskedése után, e hó 9-dikére volt kitűze Schiller „Armány és szerelem“ szomorujátékában, mint Ferdinánd. — Az istvánéri színházba csak lassanként szaporodik a közönség. Az előadások közül az operettek folynak legjobban; másféle darabokban átlagos a legnagyobb készültség. E hó 8-dikán egy alkalmi darabot adtak elő „A mi zsidóink“ cím alatt, melyet Csernátonynak a zsidókról írt cikkkel szűltek. Szörnyű színelmény! Idétlenség és izetlenség, melyet viaszatetszéssel

fogadott a közönség, a mihez járul a semmivel sem törődő rossz előadás.

— **A nemzeti színház népszinmű-pályázatán** előadásra ajánlott második darabnak a „Cserebogár“ címűnek szerzője Margitai Dezső, fiatal beszélyíró.

— **A nemzeti színház legközelebbi multját** tartalmazó „Zsebkönyv“ jelent meg, Csepregi Lajos titkár által szerkesztve, s az 1873. ápril elsőjétől 1874. márcz. utoljáiig szóló adatokat sorolja elő részletesen. A személyzet névsorából látjuk, hogy a drámának 24 színese és 16 színésznője volt, a dalműnek (a karokon kívül) 11 énekes és 8 énekesnője. A zenekar 65 személyből állt, a táncszemélyzet pedig 33 tagból, s. b. Nyugdíjít kaptak 30-an, összesen 20,790 f. 40 kr.; segélyt 7 övezet és árva: 1680 frot. Fölvettek ez évben harminczöt tagot: az intézettől elmentek 37-en, köztük báró Orozy igazgató. Meghaltak 5-en. A színház összes bevétele volt 540,959 f. 82 kr. Ebben az udvartartásból kapott segély 144,000 f., a szini alapból való 16,800 f., az országgyűlési 36,000 f., a Károlyi-alapból való 10,500 f. A bérlét összege 109,330 f. rra ment, a napi bevétel 206,703 f. 30 kr. Kiadás volt 540,891 f. 88 kr. Tehát maradt 67 f. 94 kr. A személyzet fizetése a föllépti díjakkal 373,647 f. 27 k. ment. A szerzők, fordítók tantiemeje 10,204 f. 98 kr. Az intézetnek 39,418 f. 52 kr fizetetlen tőkétartozása maradt. Ujdonság a nemzeti színházban 8 eredeti, 13 fordított szinmű és két új opera („A bolygó hollandi“ és „Mignon“) került színpadra. Jótékonyozó eladás a nemzeti színházban öt, a vár-színházban pedig kilencz volt.

Közüintézetek, egyletek.

— **A magyar tud. akadémia** okt. 5-iki ülésében legelőször is Arany János főtitkár tett előterjesztéseket, bejelentve Theiner és Guizot külföldi tagok elhunytát is, aztán Wodiáner Albert haterer frankos adományát, melyet az akadémia által kijelölendő s nemzetgazdaságban jártas ifju kétévi ösztöndíjára szánt. Fölolvastat Pulszky Ferencz tartott a muzeumokról, melyek a nemzetek kultúráját mutatják. A hajdanokban már szokásban volt, hogy érdekes tárgyakkól gyűjteményeket állítottak össze. Így Xerxes és Cicero szép gyűjteménnyel bírtak. A középkorban fejedelmek és főurak csak díszitmény végett gyűjtötték a régiáseket, s a mult században keletkeztek a modern muzeumok, de ezzel együtt a javíthatási vágy is lábra kapott, úgy hogy sok festményt és múkincset megromlottak. Még saját ezállal építettek muzeumok nem voltak, csak egyes épületek alakították át, mint Rómában Klemens és Pius alatt a „Vatikán“ egyik szárnya, s ezekhez idomították a képek és múkincsek. Olaszországban sok gyűjteményt rendeztek. Winkelman szólt föl leghatásosabban a muzeumok építéséről. Ezek után az értekezé egy muzeumokról szólt, legelőször a british muzeumról, melynek tavaly dotációját a parlament 1,020,610 f. rban szavazta meg, s a messze világrésekben is folytát ásátásokat; majd a kensingtoni múipar-muzeumról szólt, mely eddig 12 millióba került. Szólt a franczia Louvre fölől, a német és skandináv gyűjteményekről, melyeket fejedelmi kegy támogat. Végül a mi nemzeti muzeumunkról szólt, melynek haladásáról igen örvendetes képet nyújtott. Muzeumunk 1870-ig tisztán az anyaggyűjtés stádiumában volt. Azóta serényen halad a rendezés, kiegészítés, ismertetés minden irányban. A könyvtár lajstromozása rövid időn meglesz, a régiségért egészen be van rendezve, a gipszgyűjtemény áttekintést nyújt a műtörténet fontosabb mozzanatairól, a képtár is észlezerüben rendeztetett, s míg az új képeket várja az Eszterházy-gyűjteményből, a régieket oda fogja adni. Az állat- és ásványtár rendezése néhány év munkája lesz. Megemlítvén, hogy a törvényhozás 30,000 frot fordít a muzeum gyarapítására, a legközelebbi jövő földadatait is elsorolja. Szükséges minden osztályban egy-egy szakkönyvtár; készítenő egy általános tudományos katalogus; gyűjtemények, fölolvások által tétessenek közhասуаakká; a kéziratok és nyomdai zsengek külön csarnokban üveg alatt állítassanak ki; a külföldiektől eltérő régiségek külön munkában ismertessenek; az elszört magyar műemlékek, főszóntvények és fényké-

pek utján öszpontosítandók; az öslények lenyomatjai megszerzendők. Szóval szükséges, hogy az öszzehalmozott kincsek ne legyenek holt töké. Még a vidéki muzeumok fontos feladatáról emlékezett meg a fölolvás.

— **A nemzeti muzeumnak** Pulszky Ferencz több értékes tárgyat ajándékozott. Nevezetesen 8 darab pecsétnyomók, melyekből négy a régi Budavárosra vonatkozó. Ezeket ajándékozó Bécsben 700 f. rton vette volt. Fölötte érdekes ezek mellett egy elefántosontkirakatu díszpuska, mely 300 f. rton került Pulszky birtokába. Egy szintén általa ajándékozott üveg mult századbéli s érdekes virágmotívumokat mutat.

— **Az orsz. honvédegyülés** e hó 7-ikén nyílt meg Aradon, Gráspár András tábornok elnökle alatt. Összesen 30 egylet van képviselve 77 küldött által. Legelőször is a honvédménház számadásait terjesztették elő, melyet a közgyűlés több értékes tárgyat ajándékozott. Nevezetesen 8 darab pecsétnyomók, melyekből négy a régi Budavárosra vonatkozó. Ezeket ajándékozó Bécsben 700 f. rton vette volt. Fölötte érdekes ezek mellett egy elefántosontkirakatu díszpuska, mely 300 f. rton került Pulszky birtokába. Egy szintén általa ajándékozott üveg mult századbéli s érdekes virágmotívumokat mutat.

— **Az orsz. honvédegyülés** e hó 7-ikén nyílt meg Aradon, Gráspár András tábornok elnökle alatt. Összesen 30 egylet van képviselve 77 küldött által. Legelőször is a honvédménház számadásait terjesztették elő, melyet a közgyűlés több értékes tárgyat ajándékozott. Nevezetesen 8 darab pecsétnyomók, melyekből négy a régi Budavárosra vonatkozó. Ezeket ajándékozó Bécsben 700 f. rton vette volt. Fölötte érdekes ezek mellett egy elefántosontkirakatu díszpuska, mely 300 f. rton került Pulszky birtokába. Egy szintén általa ajándékozott üveg mult századbéli s érdekes virágmotívumokat mutat.

— **Az orsz. honvédegyülés** e hó 7-ikén nyílt meg Aradon, Gráspár András tábornok elnökle alatt. Összesen 30 egylet van képviselve 77 küldött által. Legelőször is a honvédménház számadásait terjesztették elő, melyet a közgyűlés több értékes tárgyat ajándékozott. Nevezetesen 8 darab pecsétnyomók, melyekből négy a régi Budavárosra vonatkozó. Ezeket ajándékozó Bécsben 700 f. rton vette volt. Fölötte érdekes ezek mellett egy elefántosontkirakatu díszpuska, mely 300 f. rton került Pulszky birtokába. Egy szintén általa ajándékozott üveg mult századbéli s érdekes virágmotívumokat mutat.

— **A nemzeti vértanúinak** emlékét országszerte megültek, október 6-ikán Budapestben a belvárosi ferencziek templomában rendezett a honvédménház bizottsága gyászmisét, melyen sokan jelentek meg. Miskolczon a borsodmegyei honvédegyület artott egyházi gyászszertartást. Győrben hasonlóan illő kegyelettel ülték meg a benczések templomában, s a város házára és megyeházára is kitűzték a gyászlobogót. Világoson a r. kath. templomban tartották meg a kegyeletos visszaemlékezést. És bizonyára megtörtént még sok helyen, honnan csak később hallunk értesítéseket.

— **Az északi sarkexpedició tagjai** közül Payer és Kepes e hó 17-én jönnek Budapestre, Kammermayer polgármester meghívása következtében, s a földrajzi társulat az nap tartandó rendkívüli ülésében fölolvastat tartanak, Payer neméül, Kepes magyarul. A fölolvásokra 5 f. rton és 3 f. rton jegyek adatnak ki a m. földrajzi társulat által. Az expedició tagjainak nyujtandó ajándéokra Berecz Károly, a társulat titkáranál önkényes adományok is elfogadtatnak. Az aláírások sorát gr. Zichy Ödön, mint a magyar földrajzi társulat tagja, 2000 f. rton nyitotta meg. Kepest szülőföldjére Beregmegyébe is várják s ünneppélyesen készülnek fogadni. Megemlítjük itt, hogy a király e hó 6-án fogadta Bécsben az expedició főbb tagjait, kikkel hosszabban társalgott, Kepessel magyar nyelven.

— **Dr. Kovács Józsefnak** üdvözlő iratot küldött a borsodi orvos- és gyógyszerés-egylet, bátor és „egy hazafiás tettet“ feléről rektori beköszöntőjeért.

— **Az észak-európai muzeumokat** tanulmányozta Róm e Floris jeles régészünk a lefolyt nyáron, s e napokban tért vissza. Volt Szászországban, Poroszországban, Dániában, Norvégiában és Oroszországban. Utazásának az a célja volt, hogy megtekintse a külföld régészeti múkincseit a párhuzamot vonjon közöttük a hazai muzeumi kincseink között; célja volt továbbá Mátyás király könyvtára ködexének fölkeresése, illetöleg konstalása. Uj corvinát nem fedezett föl, s mindössze megvizsgálta a thorni gymnasium és a pétervári csász. könyvtárban őrzötteket. Akadt ugyan több arabs s egy cseh igen díszes kéziratnak nyomára, melyek Budapest visszavétele után a katonák által eladattak, mindezekre azonban biztosan állítani nem lehet, hogy Mátyás könyvtárához tartoztak volna. A krakói jagelőli könyvtárban több kéziratot látott, melyeket Regiomontanus, a híres csillagász ajánlott volt föl Mátyás királynak és Vitez János esztergomi érseknek. Ugyanitt találta azon réz égitéket s azon csillagászati szereket, melyeket mint Mátyás király ajándékait Ilkusch Márton budai plébános s zágrábi kanonok ajándékozott a krakói egyetemnek. Römer egybíránt részletes jelentést teend külföldi utazása eredményéről.

— **A Szekesfehérvárt** folyó ásátások mind érdekes emlékeket tárnak föl. Pár nap előtt föltalálta Henszelmann Mátyás király sarkapójának alapfala, mely a püspöki felső kertben van, s a templom tengelyén át megy a fazekas-utczába.

— **B. Wesselényi Miklós** iratairól és napló-jegyzeteiről érdekes fölemlítést tett az ál-Wesselényi bünügye tárgyalásakor a Wesselényi-család joggyi megbízottja, Szikszay Lajos. A

Egyház és iskola.

— **Az egyetemi tanév megnyitása** e hó 8-án történt meg az akadémia kisebb termében, az egyetemi karok dekanjai, rektorai, a tanári és nagyszámú ifjuság jelenlétében. Kovács rektor nagy éljenzéssel fogadta az ifjuságot. Rupp dekan tartott az ifjusághoz beszédet, melyben a tudomány magasos voltát fejtegetvén, szorgalomra és kitartásra buzdította az alma mater polgárait. — Megemlítjük itt, hogy az egyetemi polgárok közt a választási mozgalom már nagyban foly. A különféle segélyegyletek tisztsegoire különösen a jogások közt nagy a verseny és az egyetem folyosói visszhangzanak a harsány „éljen“ és „abuzg“-töl. Vannak pártértekezletek, ismerkedési estélyek, bankettek, persze szerény alakban s mindaz, mi egy választás kellekeihez tartozik.

— **Államvizsgák**. A közoktatási miniszter megengedte, hogy azon jogtanulók, kiknek jogában áll az államtudományi államvizsgálatot az egyetemeken eddig fönállott rendszer szerint tetheti, ezen vizsgálatot az 1874/5-iki tanév végeig letehessek, megjegyvevén, hogy ezen határidőben az irt vizsgáknak netaláni ismétlései is befoglalattanak.

— **Simor bibornok** díszes iskolát építtetett Bajnán, hol mint plébános több évet töltött. Az épület emeletes, 200 gyermek számára berendezve, összesen huszezer forntba került. Rendeltetésének már át van adva.

Balesetek, elemi csapások.

— **Vasuti öszszelűkzés**. F. hó 5-én éjjel a déli vasutársaságnak Sz.-Péterről érkező 818. sz. vegyesvonata Fiumében a tartalék-mozdonnyal öszszelűkzött, 13 magyar állami és 5 déli vasuti kocsi megse őrült. Az utasok és a szolgálattevő személyzet sértetlenül maradt. A legszigorubb vizsgálat elrendeltetett.

— **Lőpor-robbanás Londonban**. Október 2-án a kora reggeli órákban hál teherhagyó ment a Themnsén. Az utolsóban cukor, petroleum és öt tonna puskapor volt. Midőn a hajó a North-Gate hid alá jött, a levegőbe röpült. A hajón levő három ember meghalt; mások súlyosan megsérültek. A felrobbanás folytán az erősen

épült hid teljesen szétromlott. A légnymást messze a környéken lehetett érezni, s negyed órányi távolságra is bezúta az ablakokat. Jelentékeny kárt okozott az állatkertben is, hol több épület megsérült. Az áldozatok számát még nem tudni, de mivel a szerencsétlenség a kora reggeli órában történt, mikor a hid üres volt, nem sok emberélet veszett oda.

— **A királyi udvar** e hó 8-ika óta Gödöllőn időz. A király vasárnap utazott föl Bécsbe a királyné elé, ki Angliából jövet, e hó 7-én este érkezett Penzingbe, hol az indóháznál a király üdvözölt, s aztán együtt kocsiat Schönbrunnba. Másnap reggel pedig külön vonaton indultak Budapest felé, s délután 4 órakor Gödöllőre értek, hová a kis Mária Valeria főhercegnő már két nap előtt megérkezett. A királyné viruló egészségében jött vissza Wight szigetérol.

— **A nemzet vértanúinak** emlékét országszerte megültek, október 6-ikán Budapestben a belvárosi ferencziek templomában rendezett a honvédménház bizottsága gyászmisét, melyen sokan jelentek meg. Miskolczon a borsodmegyei honvédegyület artott egyházi gyászszertartást. Győrben hasonlóan illő kegyelettel ülték meg a benczések templomában, s a város házára és megyeházára is kitűzték a gyászlobogót. Világoson a r. kath. templomban tartották meg a kegyeletos visszaemlékezést. És bizonyára megtörtént még sok helyen, honnan csak később hallunk értesítéseket.

— **Az északi sarkexpedició tagjai** közül Payer és Kepes e hó 17-én jönnek Budapestre, Kammermayer polgármester meghívása következtében, s a földrajzi társulat az nap tartandó rendkívüli ülésében fölolvastat tartanak, Payer neméül, Kepes magyarul. A fölolvásokra 5 f. rton és 3 f. rton jegyek adatnak ki a m. földrajzi társulat által. Az expedició tagjainak nyujtandó ajándéokra Berecz Károly, a társulat titkáranál önkényes adományok is elfogadtatnak. Az aláírások sorát gr. Zichy Ödön, mint a magyar földrajzi társulat tagja, 2000 f. rton nyitotta meg. Kepest szülőföldjére Beregmegyébe is várják s ünneppélyesen készülnek fogadni. Megemlítjük itt, hogy a király e hó 6-án fogadta Bécsben az expedició főbb tagjait, kikkel hosszabban társalgott, Kepessel magyar nyelven.

— **Dr. Kovács Józsefnak** üdvözlő iratot küldött a borsodi orvos- és gyógyszerés-egylet, bátor és „egy hazafiás tettet“ feléről rektori beköszöntőjeért.

— **Az észak-európai muzeumokat** tanulmányozta Róm e Floris jeles régészünk a lefolyt nyáron, s e napokban tért vissza. Volt Szászországban, Poroszországban, Dániában, Norvégiában és Oroszországban. Utazásának az a célja volt, hogy megtekintse a külföld régészeti múkincseit a párhuzamot vonjon közöttük a hazai muzeumi kincseink között; célja volt továbbá Mátyás király könyvtára ködexének fölkeresése, illetöleg konstalása. Uj corvinát nem fedezett föl, s mindössze megvizsgálta a thorni gymnasium és a pétervári csász. könyvtárban őrzötteket. Akadt ugyan több arabs s egy cseh igen díszes kéziratnak nyomára, melyek Budapest visszavétele után a katonák által eladattak, mindezekre azonban biztosan állítani nem lehet, hogy Mátyás könyvtárához tartoztak volna. A krakói jagelőli könyvtárban több kéziratot látott, melyeket Regiomontanus, a híres csillagász ajánlott volt föl Mátyás királynak és Vitez János esztergomi érseknek. Ugyanitt találta azon réz égitéket s azon csillagászati szereket, melyeket mint Mátyás király ajándékait Ilkusch Márton budai plébános s zágrábi kanonok ajándékozott a krakói egyetemnek. Römer egybíránt részletes jelentést teend külföldi utazása eredményéről.

— **A Szekesfehérvárt** folyó ásátások mind érdekes emlékeket tárnak föl. Pár nap előtt föltalálta Henszelmann Mátyás király sarkapójának alapfala, mely a püspöki felső kertben van, s a templom tengelyén át megy a fazekas-utczába.

— **B. Wesselényi Miklós** iratairól és napló-jegyzeteiről érdekes fölemlítést tett az ál-Wesselényi bünügye tárgyalásakor a Wesselényi-család joggyi megbízottja, Szikszay Lajos. A

Mi ujság?

— **A királyi udvar** e hó 8-ika óta Gödöllőn időz. A király vasárnap utazott föl Bécsbe a királyné elé, ki Angliából jövet, e hó 7-én este érkezett Penzingbe, hol az indóháznál a király üdvözölt, s aztán együtt kocsiat Schönbrunnba. Másnap reggel pedig külön vonaton indultak Budapest felé, s délután 4 órakor Gödöllőre értek, hová a kis Mária Valeria főhercegnő már két nap előtt megérkezett. A királyné viruló egészségében jött vissza Wight szigetérol.

— **A nemzet vértanúinak** emlékét országszerte megültek, október 6-ikán Budapestben a belvárosi ferencziek templomában rendezett a honvédménház bizottsága gyászmisét, melyen sokan jelentek meg. Miskolczon a borsodmegyei honvédegyület artott egyházi gyászszertartást. Győrben hasonlóan illő kegyelettel ülték meg a benczések templomában, s a város házára és megyeházára is kitűzték a gyászlobogót. Világoson a r. kath. templomban tartották meg a kegyeletos visszaemlékezést. És bizonyára megtörtént még sok helyen, honnan csak később hallunk értesítéseket.

— **Az északi sarkexpedició tagjai** közül Payer és Kepes e hó 17-én jönnek Budapestre, Kammermayer polgármester meghívása következtében, s a földrajzi társulat az nap tartandó rendkívüli ülésében fölolvastat tartanak, Payer neméül, Kepes magyarul. A fölolvásokra 5 f. rton és 3 f. rton jegyek adatnak ki a m. földrajzi társulat által. Az expedició tagjainak nyujtandó ajándéokra Berecz Károly, a társulat titkáranál önkényes adományok is elfogadtatnak. Az aláírások sorát gr. Zichy Ödön, mint a magyar földrajzi társulat tagja, 2000 f. rton nyitotta meg. Kepest szülőföldjére Beregmegyébe is várják s ünneppélyesen készülnek fogadni. Megemlítjük itt, hogy a király e hó 6-án fogadta Bécsben az expedició főbb tagjait, kikkel hosszabban társalgott, Kepessel magyar nyelven.

— **Dr. Kovács Józsefnak** üdvözlő iratot küldött a borsodi orvos- és gyógyszerés-egylet, bátor és „egy hazafiás tettet“ feléről rektori beköszöntőjeért.

— **Az észak-európai muzeumokat** tanulmányozta Róm e Floris jeles régészünk a lefolyt nyáron, s e napokban tért vissza. Volt Szászországban, Poroszországban, Dániában, Norvégiában és Oroszországban. Utazásának az a célja volt, hogy megtekintse a külföld régészeti múkincseit a párhuzamot vonjon közöttük a hazai muzeumi kincseink között; célja volt továbbá Mátyás király könyvtára ködexének fölkeresése, illetöleg konstalása. Uj corvinát nem fedezett föl, s mindössze megvizsgálta a thorni gymnasium és a pétervári csász. könyvtárban őrzötteket. Akadt ugyan több arabs s egy cseh igen díszes kéziratnak nyomára, melyek Budapest visszavétele után a katonák által eladattak, mindezekre azonban biztosan állítani nem lehet, hogy Mátyás könyvtárához tartoztak volna. A krakói jagelőli könyvtárban több kéziratot látott, melyeket Regiomontanus, a híres csillagász ajánlott volt föl Mátyás királynak és Vitez János esztergomi érseknek. Ugyanitt találta azon réz égitéket s azon csillagászati szereket, melyeket mint Mátyás király ajándékait Ilkusch Márton budai plébános s zágrábi kanonok ajándékozott a krakói egyetemnek. Römer egybíránt részletes jelentést teend külföldi utazása eredményéről.

— **A Szekesfehérvárt** folyó ásátások mind érdekes emlékeket tárnak föl. Pár nap előtt föltalálta Henszelmann Mátyás király sarkapójának alapfala, mely a püspöki felső kertben van, s a templom tengelyén át megy a fazekas-utczába.

— **B. Wesselényi Miklós** iratairól és napló-jegyzeteiről érdekes fölemlítést tett az ál-Wesselényi bünügye tárgyalásakor a Wesselényi-család joggyi megbízottja, Szikszay Lajos. A

bünpörben fölhozott adatok és dátumok megczáfolására volt szükség ez iratokra s azok valóban döntöleg is hatottak az ál-Wesselényi elíteltetésére. Wesselényi Miklósnak megvan titkos napi jegyzetei életének fialatságától halála előtti napig sajátkezüleg írva, vagy az utolsó időben tolba mondva. A napló és a levelek, miket a báró kapott, roppant nagy halmazz tesznek. Ezekből a megbízott 30 kötetet vitt N.-Váradra magával, a mi 87 fontot nyom. Ez irományok fontos családi titkokat, részint számos még élő egyéneket kompromittáló jegyzeteket, s a báró zajos élete legtitkosabb eseményeinek olyan jegyzékét foglalják magukban, melyeket nyilvánosságra bocsátani nem lehet. Wesselényi minden részletet, a nagyot ép úgy, mint a legkisebbet, a mi életében fölmerült, a legnagyobb pontossággal följegyezte. Az utókor e gyűjteményben nagy kincset fog nyerni, melyet most még a titok lepleinek kell eltakarni. Mily részletek lehetnek egy oly ember életében ki elsőrendű szereplő volt a politika terén, míg másrészt 43 természetes gyermek atyjának mondja a meg nem czáfolt hír. Mily sok érdekes epizod van ott följegyezve, mely ama kor erkölcsi viszonyairól tanuskodik.

— **Kézdi-Vásárhelyen** B. Szentkereszty Stephanie urhölgy, szegény és munkaképtelen öregek számára egy menházat akar alapítani, s a gyűjtéseket úgy kezdte meg, hogy ő maga ötszáz forintot irt alá. Fáradozásainak bizonyára lesz is kívánt eredménye, mert siker követte azt még mindig. Ő volt az, ki rövid idő alatt a székely földön árvalányok számára létesített intézetet, s ez intézetnek ma már 20,000 f. rtonyi alapötkeje van.

— **Magyar nyelv külföldön**. Drezdában több tanintézetben tanítják, mint mellékes tantárgyat, a magyar nyelvet. Legelőbb a szabadkőművesek növedéjébe vitték be, aztán követte a példát dr. Krause hirnevés intézete, majd Jelinek, dr. Zeidler és Leonhárdi, (ez utóbbi kettő leány-) intézetei. Az egy év óta folyó magyar oktatásban vagy ötven növendék vott és vesz részt. Vannak növendékek, kik Petőfit, Jókait, Jókait eredetiben olvassák. A könyvkereskedésekben megforduló magyar nyelvű könyvek száma egy év alatt hatvanra is meg.

— **A bajor anya- királyné**, Friderika Francziska, a protestáns vallásból a katolikus hitre tér át. A királyné most 49 éves.

— **Igazítás**. Lapunk mult számában Kovács József életrajzának végső soraiiban hibásan jelent meg e mondat: „az orvosi kar daczára annak, hogy egyik legfiatalabb rendes tanár, az idén egyetemi rektorrá választotta“ — e helyett: „az orvosi karból, daczára annak, hogy egyik legfiatalabb rendes tanár, az idén az egyetem rektorrá választotta.“

Halálozások.

Feigler Viktor, a nemzeti zenede nagytehetségű tanára, a magyar zene egyik avatott művelője, elhunyt Esztergomban, 32 éves korában. Némely művei „Garami“ álnév alatt jelentek meg az „Apolló“ zenemű-folyóiratban, s több mise-zenéjét a fővárosban Esztergomban és Bécsben is előadták.

Idős Testory Antal, a fővárosi kroszkedővilág egyik legkiválóbb tagja, kinek messzoterjedő öszszelűkzési voltak, elhunyt 70 éves korában.

Detrich Gyula, földbírtokos, Bars megye oszlányi járásának szolgabírája, s megyebizottsági tag, s volt honvédszázados, meghalt Nyíraszegen, 61 éves korában.

Bölönyi Albert, Bihar megye volt allevéltárnoka, elhunyt N.-Váradon 50 éves korában.

Dr. Bonomi Antal, Temesvári egyik legkeresettebb orvosa, meghalt 77 éves korában.

Lopusny Ferencz, egykor egyetemi tanár, később nagy-várad kanonok, elhunyt Breznóbányán.

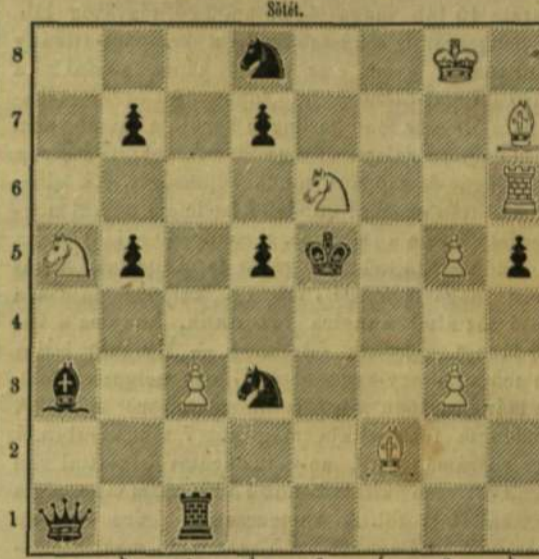
Piánk Ferencz, buzgó régiséggyűjtő s közbecsülésben élt férfiú, meghalt Egerben 78 éves korában.

Elhunytak még: Hofbauer Máté, volt nemzetéri főhadnagy, Szabadka város árvaszéki ünök, 59 éves korában; Wohl Mária asszony, Wohl Janka és Stephanie a „Magyar Bazár“ szerkesztőnének édes anyja, 66 éves korában; Balványi Szabó Lajosné, szül. Debrecezi Julia, Debrecezen város tanácsnokának és ismert nevű írónak neje, 45 éves korában.

Megemlítjük itt Hun e l. köziggrázi püspök halálát, ki az osztrák papság legidősb tagja volt, s 92 éves korában hunyt el.

SAKKJÁTÉK.

775. sz. feladv. Zagya Imrétől (Debrecezenben),

Világos indul s a hatodik lépésre mattot mond.

770-dik számú feladvány megfejtése.
(Gold Samutól Bécsben.)

VII.	SÜ.
1. Fg3—f2	e6—e5
2. e3—e3	e5—e4
3. h2—h3	Kd2—c3
4. Ff2—e1 matt.	

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Glesinger Zsigmond. — Debrecezen: Zagya Imre. — Sziget-Östen: Mayer Károly. — Miskolczon: Hartmann testvérek. — Egerben: Tilkovszky Fridolin. — Szabadkán: Kosztolányi Árpád. — Nagy-Váradon: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

Hövid értesítések: Gelse: G. Za. A rochade-öt feladványokban ma már nem alkalmazkák, csupán feltételes feladványokban lehetne helye. Az eszme különben feldolgozásra érdemes. Miskolcz: H. T. A 772. sz. f. megfejtése téves. 2. H77—h8-ra következnek: Va5—e3 s nincs matt.

VASÁRNAPI UJSÁG.

POLITIKAI UJDONSÁGOK

sokkal régibb ismerősei az olvasóközönségnek, sem hogy minden előfizetés idejékor hosszas bemutatásra vagy önajánlatásra volna szükségök.

Csalában, szellemben, a régiek, a mik két évtized óta voltak. Csalók: a fölvilágosodás és józan haladás terjesztése ugy az ismeretekben és az izletben, mint politikában és közéletben. Szellemük: szabadelvi, független, nemzeti.

Terjedelmében és alakban azonban nagy változás mentek át. Évrol évre fejlődve, emelkedve e részben, különösen a jelen év kezdete óta oly terjedelmet s oly küldizet nyrték, mely e társ-hetilapok, u. m.: a Vasárnapi Ujság két, a Politikai Ujdonságokt másfél-, és így együtt hetenként negyedfél iven, a legközelebb tartalmazni heti közönynév teszi, melyel a hazai hasonnemű vállalatok közül egy sem versenyezhet.

S általában a Vasárnapi Ujság szépirodalmi és egyéb közleményei

Különféle.

A woolwichi nagy gőzkalapács. Néhány hete csak, hogy kész lett és átadott a használatnak a woolwichi arzenálban azon nagy gőzkalapács, mely az acél ágyú-csővek kovácsolására készítettett Nasmith Wilson és társa által. Az egész kalapács szerkezete 45 láb magas és alapja 120 négyzetláb. A hengerral és a kossal együtt a kalapács-állvány 500 tonnát nyom, s az alapját képező vassal és a zuzó talppal összesen 665 tonnát. Az egész gőzkalapács 50 ezer font sterlingbe került, a mi még nem is mondható valami tulságos árnak, tekintve a gép nagyságát és roppant munkaképességét. Az elhelyezés után azonnal minden késedelem nélkül megkezdették vele a munkát, s mellé 80—100 tonna hordképességű két darugépet is állítottak. A kos esési magassága 10 1/2 láb, s a kalapács hatása a felső gőz által annyira fokoztatik, hogy ez a kos 80 lábnyi esésének felel meg. — Mindkét izított használatotól egy-egy vezető (Gang) helyzetet el, ez már magában véve is megtekintésre méltó. A kemence fűtő ajtaja magában 7 tonna súlyu, s egy vasrámból áll, mely tűzmentes falazattal van kitöltve; ezen kifalazásból 1500 tűzmentes téglá használatotól föl. A kemence építésére — nem számítva a kéményt — 15 ezer téglá ment föl. — Az első kísérleteknél a kalapácsból kiszorított gőz oly erős hangot adott, mely mérföldekre elhallatszott, azonban ennek elvezetése által a zaj mesteresen és tetemesen meggyöngyítettett. Ez gőzkalapács harmadik a jelenleg ilyenmű (t. i. ágyukovácsolásra szolgáló) működésben lévő kalapácsok

között, s két konkurrens Eesenben a Krupp-féle gyárban, és Permben az orosz császári ágyuműhelyben van. — Orrikiállítás. Nem mindennapi kiállítást rendezett közelébb a Bécs melletti Outakringban egy kedvelt komikus. Egy ottani vendéglőben ugyanis magas álványon nyolcvan egyen volt sorba fülállítva, kiknek sajtószertű színű és alakú orraik fölött egy komoly jury mondott ítéletet. Az ítélőbírák valamennyi közt csak hármat méltattak jutalomra; az első díjat egy szép violaszint játszó, óriási orr nyerte el; a második díjat, 3 ezüst tallér tokban, egy wäyringi mosónő, a harmadikat, 3 ezüst forintot egy ottakringi borbély nyerte el. — Egy amerikai véleménye Bécsről. A new-yorki kereskedelmi lap főszerkesztője e nyáron néhány hétig Bécsben volt s most leírta ottani élményeit. Dieséri e nagy város szép utcáit, pompás épületeit, sétányait s azt mondja, hogy pár hétig sehol sem lehet jobban mulatni, mint ott. Van sok színháza, s ha az árak magasak is, mint London kivéve bárhol, de legalább kitünő élvezetet nyújtanak, kivált az opera- és burgszínház. A környék is szép. Hanem a bécsieknek nincs érzékük — úgy mond — a csöndes családi élet iránt s a lakásviszonyok okozzák, hogy nyilvános helyeken keresik az élvezetet s tömördek család vendéglőben vacsorál. Mert nem érzik jól magukat ama kaszárnyákban, hol husz-nyolcvan család lakik egy földel alatt. A négyoszobás lakás már a nagyok közé tartozik. Az angol és amerikai házak kényelméről fogalmuk sincs. Fürdő is csak kevés házában van s a nyilvános fürdők száma sem több hat vagy nyolcnál; ez is némelyik primitív állapot. Mindez

nem mutat nagy tisztasági érzékre. A kereskedelmi osztály nem valami különösen értelmes, s ha a kereskedés nagy része külföldi kézben nem volna, nagy hanyatlás állna be, mivel az új nemzedék nem tanul eleget s csak úgy kívánja folytatni üzletét, mint a hogy apja vagy nagyapja tette. Az üzlet nagy része zsidó kézben van, kik sehol sem jutottak annyi érdemjelhez és ranghoz, mint Bécsben. Az érdemes yanke azon a szokáson is megütöközt, hogy vendéglőkben bármennyit fizetett is valaki az ebédjeért, a kenyerét még külön két krajczárra felszámítják, és hogy borraival inkább adnak a fizető pinczérnek, ki a bankjegyet — gyakran hosszú várakozás után — kegyesen átveszi és néha dupla krétával számít, mint annak a másiknak, ki a vendéget étellel és italokkal szolgálja ki.

Szerkesztői mondanivaló.

D—n. Sajó. A kéziratot annak idejében félretettük, s várjuk folytatását, de maig sem érkezett meg. — A. N. S. A. „Visszaemlékezés“ elég szépen foly, itt-ott megkapó is. Csak oly rengeteg országra ne volna nyujtva! Ha a Sibylla könyveiként bándék vele s két harmad részét tűznek tudná adni ugy, hogy az egészek becsé ne eszkenjen, a megmaradó egy harmadra mi is vevők volnánk. — P. M. Az árvaügyek kezeléséről szóló elmékedést politikai heitlapunkban alkalimlag felhasználhatjuk. — Csorna. K. E. „A vénasszonyok nyara“ nem soká fog készni. A régiebb küldemények sorsáról rövid időn tudósítani fogjuk.

„A FRANKLIN-TÁRSULAT“

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

az 1875. évre megjelent

NAPTÁRAK JEGYZÉKE.

- István béczi naptára, XX-ik évfolyam. Füzve 50 kr.
Profestans új képes naptár, új folyam, harmadik év. Szerkeszti Dúzs Sándor. Füzve 50 kr.
Falusi gazda naptára, XI-ik évfolyam. Szerkeszti Máday Izidor. Füzve 80 kr.
Lidérc-naptár, XIV-ik évfolyam, tartalmaz bünesetek, csodálatos történetek, tündérrágék, vadász- és útikalendok stb. Füzve 60 kr.
Honvéd-naptár (egyuttal katonai naptár), szerkeszti Áldor Imre. VIII. évfolyam. Füzve 60 kr.
Népszázló naptára, képekkel Szerk. Áldor Imre. VII-ik évfolyam. Füzve 40 kr.
Kossuth-naptár. Szerkeszti Honfi Tihamér. V-ik évfolyam. Füzve 40 kr.
Nemzeti nagy képes naptár (azelőtt Jó barát naptár), VII-ik évfolyam. Füzve 1 frt.
Nők naptára. VII-ik évfolyam Füzve 60 kr.
Borászati naptár. Szerkesztette dr. Nyáry Ferencz. II-ik évfolyam. Füzve 80 kr.
Naptár és évkönyv községi jegyzők számára. I-ső évfolyam. Füzve 1 frt.
Neuer illustrirter Volkskalender für Ungarn und Siebenbürgen. IX. Jahrgang. Geh. 50 kr.
A magyar nép naptára, szerkeszti Tatár Péter, 4-rés, képekkel és tarka borítékkal. Füzve 25 kr.
Kis nemzeti naptár, a magyar nép számára. Szerk. Tatár Péter. 8-rés Füzve 20 kr.
Nevelésünk! Új humorisztikus naptár. VI. évfolyam. Füzve 40 kr.
Haltérő-naptár, mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzérek számára, hasznos jegyzetekkel és 365 tures lappal ellátva, irópapíron és kemény kötésben 1 frt 20 kr.
Naptári jegyzőkönyvecské gazdák számára. IV-ik évfolyam. Kötve 1 frt.
Egyetemi polgárok naptára, különösen a felsőbb tanintézeteken tanulmányos ifjúság számára. Szerk. Leitner Ferencz. I-ső évfolyam Kötve 1 frt.
Uj falli naptár, egész iv 20 kr.
Neuer Wandkalender, ein ganzer Bogen 20 kr.

Nevezett naptárak már megjelentek és minden könyvtár és könyvkötőnél kaphatók.

American-Pills by Böldt
Böldt egészségi labdaccai
vértisztítási labdacok.
E labdacok sokszoros alkalmazást és sokszoros magasztalást vívtak ki.
Ajánlhatók e labdacok a vér tisztítására megelőző betegségek után; a fölösleges és rossz nedvek eltávolítására (növekvő testgyarapodásnál kevés mozgás mellett); továbbá oly egyéneknek, kik rossz emésztésben, savanyu felbőfőgésben, étvágytalanságban, szédülésben és vértörődésben szenvednek. E labdacok különösen ajánlatos érdemelnek a guttaltesre hajlamos mutató egyéneknek.
Egy doboz 65—70 labdac ára 1 frt 50 kr. (10 kr. több.)
Központi raktára: Droguerie medleinal; Böldt A. H. Genfben (Helvetia).
Valódián kapható:
Pesten: Török József gyógyszerész és főküldeményezonel Magyarország számára, király-utca 7. szám, és For-magyi Ferencz gyógytárában, Széchenyi-tér 26. sz. Budán: Wlasek E., Szegeden: Kliss, Sz.-Fehérvárott: Dieballa Gy., Egerben: Köllner, Temesvárott: Pecher, Brassón: Fabik, Kolozsvárott: Wolf, Bécsben: Kozdera J. am hoben Markt 12. gyógyszerész uraknál. 217 (41—0)

HETI-NAPTÁR.
Table with columns for months (October, September, August) and days of the week, listing religious and public holidays.

Tartalom.
Kepes Gyula (arckép). — Szent László tála. — Régiebb magyar írók csarnoka, II. (folyt.) — Az északi sarkvidékek, II. (két képpel). — Olaszországi képek I. (képpel). — A török országja. — Utazás a tenger alatt (folyt., képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Komáromig és Komáromban. — Az aradi gyászünnep. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Különféle. — Heti naptár.

HIRDETÉSEK.

Chinin-csokoládé és a Chinin-cukor
A legbiztosabb és legkellemesebb szer váltóláz ellen, különösen gyermekeknek, kik a keserű Chinint másképp bevenni nem képesek a
Chinin-csokoládé és a Chinin-cukor
Rozsnyay M., gyógyszerésztől Aradon (ezelőtt Zombán), melyeket a magyar orvosok és természet-vizsgálók nagygyűlése Fiumében pályadíjjal koszoruzott.
Kapható vagy megrendelhető a birodalom minden jöhrü gyógyszerárában.
A hamisításoktól óvakodni kell!
Mindenki csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott készítményt kérje és fogadjja el. 135 (45—0)

HOGYAN BOLDOGULUNK?
Irtta Dr. Mathews Vilmos.
Fordította és megjegyzésekkel ellátta POLIGÉN.
Két kötet (VIII 2 36, 2 84 lap.) — ra a két kötetnek 1 frt.
(Ezen mű egyszermind a „Kis Nemzeti Múzeum“ 23-dik és 24-dik kötetét képezi.)
Tartalom: I. kötet. Siker és kudarcz. — Szerencse és balszerencse. — Életpálya választás. — Testi művelés. — Összpontosság vagy a cél egysége. — Önbizalom. — Célok és módok eredetisége. — Úgyelés a részletekre. — Gyakorlati képesség. — Határozottság. — Modor.
II. kötet. Üzleti szokások. — Ön-hirdetés. — Az akarat és mód. — Tartalék-erő. — Idő-gazdászlat. — Pénz, — haszna és kára. — Kereskedelmi bukások — Túlmunkásság és nyugalom hiánya. — Igaz és látszólagos siker.
„Oly fajta könyv ez, s valóban nem alább való, mint a Smiles ismeretes és világhírű Önségelye; az életbölcséséget számtalan példában adja, melyek legtöbbnyire történelmi s birneves egyének életéből vannak véve... tulnyomólag az anyagi élet terén forog, a világi boldogulás módjait fejtegeti, de tisztán erkölcsi szempontból, a mellett vonzó modorban, élénken és tanúságosan. Alig van, a ki ne tanulhatna belőle, s senki sincs, a ki élvezetet ne merithetne, mint egy jó adomakönyvből.“ — Vasárnapi Ujság 20. szám.
„Nem igen ismerünk könyvet, mely annyi talpraesett gondolatot, gyakorlati életbölcséséget s oly józan világnézetet tartalmazna, mint a szobán levő. Egy fiatal ember asztaláról sem volna szabad hiányoznia. Mentől nagyobb elterjedést kívánunk e könyvnek.“ — Székely hirlap 28. szám.
„A Franklin-társulat... egy valódi kincseselel ajándékozta meg hazáját. Időszakonként többször lesz alkalomunk e műből idézni: mert az csupa életbölcséség! Vajha a „Kis Nemzeti Múzeum“ e könyve minden magyar asztalán ott volna található...“ Szabadka 20. szám.
E könyvet az életbölcséség bányájának mondhatnók, melyből sok tanulságot merithet az olvasó, minél fogva nagy elterjedést kívánunk neki, valamint e két kötetben kívül az egész vállalatot is a legmelegebben ajánljuk. Gazdag tartalmu könyvtára tesz szert, a ki azt megszerzi, oly könyvtárt, melyben jobbára a magyar irodalom gyöngyei foglalhatnák. — Sopron, 1874. 23. szám.

Őszi idényre!
4/5 sz. Plaid-szővet csikós és sima minden színben 40 kr.
» Balmer minden színben 40 »
» Mohaire és Lustre minden színben 40—60 »
Popeline, Ripps és Velours a legdivatosabb színben 60—90 »
Irisch selyem Popeline divatos színben 1 ft. 10 »
Igen finom Plaid-, Manteau-szővetek 1/4 széles 2 frt.
Drap Parisienne, a legujabb 1 frt 10—1 frt 50 kr.
Angol patentbársony, fekete 70 kr—1 frt 50 kr.
Selyembársony 1/4 széles 2 frt—4 frt.
» 1/2 széles 5—10 frt.
Szines és fekete Poult de soie 1—2 frt.
» Gros-Faille 1.50—2.50 kr.
Nagy raktár szines selyemszővetekben, kendők, ágylakások és mindennemű holgyruhaszővetekben meglepő legolesőbb megszabott gyári áron. 312 (17—20)
Sgalitzer és Schönfeld.
Budapest, bálvány-utca 1. szám.
Mustrák kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Végnélküli zálogoltatást
Kereskedelmi törvényhatóság
Kivándorlás
Fel Berlinbe.
Tudakozódásokra
rögtön és ingyen kész felelni.

Farkas H. és társa
Budapest, váczi-utca 16. szám
ajánlja dúsan fölzecelt női ruhák és felöltönyök, továbbá diszöltönyök, utazó- és séta-öltöny raktárát a legolesőbb árak mellett.
Mérték szerinti megrendelések legrovidebb időben teljesíthetnek és kívánatra minik ingylen és bérmentve megküldetnek. 363 (5—12)

A „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megjelent és minden könyvtáránál kapható:
AZ ÚJ TÖRVÉNYEK
rendezett és a m. k. miniszteri rendeletekkel kiegészített legteljesb kiadása.
AZ 1874. ÉVI TÖRVÉNYEK
egy az azok életbeléptetése és végrehajtása tárgyában magyar királyi miniszteri rendeletek gyűjteménye.
Hivatalos adatok után közli SZENICZRY GUSZTÁV,
nyug. királyi váltó-feltörvényszéki bíró.
VII. kötet.
I. füzet. I—XXXI. törvényezik.
Ára füzve 1 forint 60 krajczár.

Jósika Miklós regényei.
53—55. kötet.
Új olesó kiadás.
A SZEGEDI BOSZORKÁNYOK.
Regény.
Második kiadás. — Három kötet.
Ára egy-egy kötetnek 50 kr.
MAGYAR KOSZORUSOK ALBUMA.
Irói élet- és jellemrajzok.
Irtta Zilahy Károly.
Második jutányos kiadás.
(Mutatványival 14 aczélmet-szettel.)
Negyedrét, diszkötésben ára 4 frt.
VEZÉRCSSILLAGOK
vagyis velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi remekírók műveiből.
Második bővített kiadás.
Ára diszkötésben 3 forint.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest, (IV. egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és kaphatók:
Kis nemzeti Múzeum 25, 26.
FÁY ANDRÁS
eredeti
MESÉI ÉS APHORISMÁI.
Negyedik kiadás. — Két kötet.
Ára egy-egy kötetnek 50 krajczár.
Kis nemzeti Múzeum 27—29.
BOROSS MIHÁLY
válogatott
KISEBB MUNKÁI.
Második kiadás. — Három kötet.
Ára egy-egy kötetnek 50 krajczár.
Tartalom: I. Egy nyomorék története. — A kis kertészek. — Az ujjakkori Jób.
II. A falu bírja. — A fölfedezett ékszer. — Mártha.
III. Magyar Ferencz. Tanácsadó falusi gazda, mily ennek kell lenni a földmivesnek. Népies irányregény. Értelmes földmivesek számára.
A magyar nép- és ifjúságnak ajánlva.
Történelmi könyvtár IV. füzet.
A nagy NAPOLEON CSÁSZÁR története.
Irtta ÁLDOR IMRE.
Ára füzve 40 kr.

„KÁLUSZ“
haméleg-, bányamivelő és sógyártó társaság
Bécsben, Canova-utca 5. sz.

Ajánlja a vetődészek alkalmából különösen kapás (répa, burgonya, stb.) kereskedelmi növények, takarmány-fűvek részére; feltört és ingoványos földek művelésére, szinte mint biztos és olcsó trágya és javító-eszköz, savanyú földeknek és elmosódott rétekre az általa gyártott:

Haméleg-trágya és magnesia készítményeket, valamint haméleg-trágya salétromot,

a tartalom biztosítása és a gazdasági kísérleti állomások ellenőrzése mellett. — Árjegyzék és bármely vasúti állomás fuvar-telével, készséggel és ingyen is gál.

Raktár és ügynökség Budapesten,
Lohmayer J. F.-nél, IV. ország-ut 6. sz.

Rendkívüli!
jutányos áron kaphatók
gyönyörű
selyem
és
ruhakelmék
DÉTSCHY és WEISSBERGER
női divatrua üzletében
Budapest, bécsi-utca 2/a sz.

Minták kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.
Megrendelések gyorsan és pontosan eszközöl-
tetnek. 352 (8-25)

LÖRINCZ ISTVÁN,
LÁBBELI GYÁRNOK
Budapest, országút 19-ik szám,
ajánlja
férfi-, női- és gyermek-lábbeli gyártmányait,
melyekkel az 1873. évi kecskeméti országos kiállításon bronz-, az 1873. évi bécsi világkiállításon pedig érdem-érmét nyert.

Megrendelések helyben és vidékre, nagyban és kicsinyben a legnagyobb pontossággal eszközöltenek. Vidéki-eknek rendes mérték nélkül is, csupán centimeter, sőt viselt lábbeli után a legkényelmesebb lábbelik utávéval küldetnek.

Natalis készletben nem található mértékű lábbelit gyára kitűnő berendezése mellett, a legrövidebb időben szinte jóárlással elkészíti. 314 (11-12)

Különösen a bekövetkező őszi és téli idény alkalmára igen kitűnő és jó vízhatlan bagarja-eszmák is készíttetnek.

Budapest, október 18-án 1874.

42-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. **XXI. évfolyam.**

BIRDETÉSEK DÍJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajczár; többszöri ígatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket előford Bécshen: Haasenstein és Vogler Wallischgasse Nr. 10, Moasé R. Seltersgasse Nr. 2 és Ooppelik A. Wollzeile Nr. 22.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent s minden könyvkereskedésben kapható:

Német-magyar **PÓT-SZÓTÁR** a német és magyar szótárhoz.
Irta **Dr. BALLAGI MÓR,** tanár.

Deutsch-ungarisches **SUPPLEMENT-LEXIKON** zu dem Wörterbuche der deutschen und ungarischen Sprache von **Prof. Dr. MORIZ BALLAGI.**

Ara füzve 1 forint.

E kis munka az eddigi német-magyar szótárirodalom kiegészítése akar lenni több tekintetben: először a mennyiben szerző német-magyar szótárának utolsó átdolgozása óta (1862) kifejlett szakirodalmak, mint a hadi, kereskedelmi, vasúti, erdészeti, tornászati stb., egy csomó új műszót hoztak forgalomba; másodszor a mennyiben régóta létező nyelvünk számos kifejezéseit, átviteli, szójárásait és közmondásait szótárilag fölhasználva nem voltak; s harmadszor a mennyiben a régebbi szótárakban fölvetett anyag hibásan volt fölhasználva s a német kifejezés annak nem egészen megfelelő magyar szóval lett kifejezve.

BUDAPESTI KALAUZ.

AGYAGÁRUK. Fischer J. bécsi-utca 1. sz. a. agyag-kályhák, kandallók, fűrdőkádak, teracotta-alakok s próbás régiák; mindenféle porcellán és kőedény árú gyári raktára.	FODRÁSZOK. Schadeberg Béla, hölg- és férfi fodrászati terem boroviválassal egybekötve — Dúsan felszerelt raktár mindennemű hajmunkálatokból a legújabb divat szerint a t. sz. hölg- és férfi közönség számára, csimánál és látszólagosan elkészítve jutányos áron. — Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan teljesítetnek. Üzleti helyiség ury-utca 6-dik szám. A Mexikóihoz.	KÖNYVKERESKEDÉSEK. Kilian Frigyes, magyar kir. egyetemi könyvtáros, váci-utca, Calderoni és Társa mellett, bel- és külföldi irodalom.	MINISZTERUMOK. M. kir. miniszterelnökség: Budavár, gróf Sándor-palota. M. kir. honvédelmi miniszterium: Budavár, ury-utca. M. kir. belügyminiszterium: Budavár, ury-utca. M. kir. vallás- és közoktatási miniszterium: Budavár, országútsz. M. kir. pénzügyi miniszterium: Budavár, sz. háromságtér 187. sz. M. kir. földmiv., ipar- s keresked. miniszterium: Pest, aldunaszor 2. sz. M. kir. közlekedési miniszterium: Pest, tükör-utca 1. sz. M. kir. igazságügyi miniszterium: Pest, Deák-utca 14. sz.	PAPÍR-, RAJZ- ÉS FESTŐSZERKERESKEDŐK. Szeffehner J. L., m. kir. udvari szállító, Nagy-utca 4. szám mindennemű író-, rajz- és festőszerek, monogram-papírok, látogató jegyek, cottilon felszerelések, stb. Árjegyzék ingyen és bérmentesen, vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.
ÁSVÁNYVIZEK. Védecskúty L., m. kir. udvari szállító, Erzsébet-tér 1. sz., bel- és külföldi ásványvizek és forrás-termékek legnagyob raktára; mindenkori friss minőségben.	FÜSZERKERESKEDÉSEK. Vághy Lajos, Pest, nádor-utca 1. sz. Fűsér-, csemege- s borcerkeskedés, egyetemes eszesen berendezett bor- és csemege helyiséggel.	KÖNYVNYOMDÁK. Franklin-Társulat, magyar irodalmi intézet s könyvnyomda, egyetem-utca 4. sz. a.	MULATÓ-HELYEK. Nemzeti színház, kerepei-ut. Opera: kedden, csütörtökön, szombaton, Dráma, népszínmű, vígjáték: vasárnap, hétfőn, szerdán, pénteken. Renz-lovarda az István-téren, naponként nagy előadás. Német színház s Hermina-téren. Operetta.	POSZTÓTÁR. Iptay Pál és társa, bécsi-utca 5. sz., Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. Minták ingyen és bérmentve.
BÁDOGOS-ÁRUK. Kutschera G. aranykés-utca 6. sz. a. csöcskek és szobalárszkek, kereti s tűlfelelendők, s válogatott raktár bádogos-árúkból.	GYÖGYESZERESZÉK. Török József, király-utca 7. sz. a.; válogatott raktára mindennemű bel- s külföldi hasznos specialitásoknak.	LÁMPÁK ÉS CSILLÁROK. Dittmar R. fűrdő- és nádor-utca sarkán. A legnagyobb választékban petroleum- és olajlámpák, legjutányosb áron.	ORVOSOK. Dr. Eilber V. Budapesten, József-utca 66. szám házában, rendes 2-4 órákor; ugyanott kapható: „Nemi élet vesztései“ című műve 1 fron, postával: 1 frt 10 kr. (Lásd a „Politikai Ujdonságok“ ban hirdményt). Dr. Ernst L. a különféle külső és a ragadós betegségek hasznosvívi gyógy-mód szerint fényes sikerrel gyógyít. E betegségek gyakran a végből, hogy azonban siker éressék el a legkönnyelműbb módon nagy adag jó és kénssóval kezel- tetnek. Az így gyógyultak azonban a legborzasztóbb utóhatásoktól támadhatnak meg; annyira, hogy a könnyelmű gyógykezelés miatt késő vésességük szenved- nek. Ily veszélyek ellen menedéket nyújt a hasznosvívi gyógy-mód, mert nemcsak a legregebb bajokat meggyógyítja, de hatása oly jótékony, hogy utóhatásoktól félni nem kell. Az életrend oly egyszerű, hogy mindenkül megtartható. Pesten, két sas- utca 24. szám, 2. emelet. Rendelési idő délelőtt 10-12 délután 1-3 óráig. Levél- ileg is eszközölhetik a rendelés. Dr. Handler Mór, orvos és sebésztudor, szülész és szemész. Rendel. naponként: délelőtt 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig és este 7 órától 8-ig. — Lakik: Pest, belváros, kigyó-utca 2. sz. Kigyó- és vá- rosok-utca sarkán (Rottenbiller-féle há- ban) 1-ső emeleten, bemenet a lépcsőn.	RUHARAKTÁRAK. Bajusz József szabómesternél a „honvédhez“ Pesten, hatvani-utca 4-ik sz., a barokk épületében a régi posta áttel- sében, mindentelje ruhák urak és nők szá- mára legjutányosabb áron kézen kap- hatók.
BANK- ÉS VÁLTÓ-ÜZLETEK. Általános forgalmi bank-intézet. Heisz Wehli és Scharl, József-tér 12. sz. a. Értékpapírok bevásárlása és eladása. Előlegek. Hantz, Holzwarth és Schubert, Pest, IV. Diána-fűrdő, mindenféle részvények, állampapírok és sorjegyek bevásárlása és eladása. Vidéki megrendelések pontosan s gyorsan teljesítetnek.	HIRLAPOK ELADÁSA. E lapok kiadó-hivatalában több mint 1000-féle, — s 1830-dik évtől 1873. évig megjelent hírlapok, ezek közt: Pesti Hir- lap, Vasárnapi Ujság, Falusi Gazda, Jog- tudományi Közöny, Pester Zeitung s Képes Kiállítási Lapok, teljes évi folyo- nyokban jutányos ártól fogva adást.	LÁTNIVALÓK. Állatkerti, közlekedés társaságokkal. Bemenet 20 kr. Budai várpalota, a várfelelőiség köz- benjárása mellett. Eszterházy-kegyelt, tárva. Nemzeti muzeum, országút; az egyes termek 9-től 1 óráig nyitva vannak. Hétfő: régiségek, kedd és szerda: képtár, csütörtök: természetrajzi gyűjtemény. Országútsz. Sándor-utca.	RUHARAKTÁRAK. Európa szálloda, Ferenz József-tér. Hungária nagy szálloda, aldunaszor. Magyar király szálloda, Dororthy- utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind előrendelék.)	SHALLODÁK. Európa szálloda, Ferenz József-tér. Hungária nagy szálloda, aldunaszor. Magyar király szálloda, Dororthy- utca. Nádor szálloda, váci-utca. Nemzeti szálloda, váci-utca. Vadászkürt szálloda, kishid-utca. (Mind előrendelék.)
BUTOROK. Glogovitz Ferenz, kárpitos, rostély- utca 6. sz. a. s Károly-kaszárnya épü- letében Nagy butorraktár. Pollák Zsigmond, nádor-utca 17. sz. butor-csarnok mindennemű fa- és sző- nyeg-butorok dusan felszerelt raktára.	ILLATSZERÁRUK. Vértessándor, m. kir. udvari illat- szerár, Kristóf-tér 1-ső szám alatt Pest- ben. Gazdagon felszerelt illatraktár, min- dennemű angol és francia illatszerkek, ugyanínt nagy választékban bel- s kül- földi tolette-cikkak.	LÉGNYOMÁSÚ TÁVIRDÁK. Ohm C. O. Pest, József-tér 15. sz. a., elő- földi légnymású, valamint villányos házi- s szoba-távírdá-berendezéseket, a legzsebesrebb kivitel, méltányos feltételek s több évi jóállás mellett. Árjegyzék s kínálatások ingyen szolgáltatnak ki.	THEA ÉS RHUM. Dietrich és Gottschlig, forráktár váci- utca 14. sz. a. és főkkerekeskedés ki- gyóterén.	TAKARÓPAPIROK. E lapok kiadó-hivatalában, egyetem- utca 4. sz. a., nagy ívek, mászkáink 10 frt a vasutosh szállítva.
CZÍPŐÁRUK. Temesváry Gusztáv, király-utca 17. sz.; legnagyobb ury-, női- és gyermek- czípraktár olcsó áron.	KÜLFÖLDI ÜGYNÖKSÉGEK. (Consulátusok.) Belga: Hungaria-szálloda. Dánorszá: király-utca 29. sz. Francia-amerikai Egyes. Állam. vas- utca. Franciaország: akadémiá-utca. Görögország: Deák-utca 15. sz. Nagybritannia: országút 39. sz. Németalföld: kéisas-utca 15. sz. Németbihrodalom: országút. Olaszország: megyeházter 9. sz. Oroszország: Hungaria-szálloda. Spanyolország: nádor-utca 25. sz. Svájcz: Buda, haty-utca 588. sz. Törökország: Sas-utca.	LÓPOR. A legfontosabb svájci vadászpor, 1 és 2 fontos szőlőcsekkben mindenkor késé- letben van Ed-r-féle 1-ső magyar kir. lőpor-krudájában, kalap-utca 8. sz. 3-dik utca jobbra a régi városok mögött.	ÜVEGKERESKEDÉS. Üveg István, hatvani-utca 16. szám, Üvegmenetek, asztali készletek és tükrök.	VARRÓGÉPEK. Ohm C. O. nál, József-tér 15. sz.; Kétföldi amerikai szövőművek Wehler és Wilson és ifjabb Howe Előstől New- Yorkban.
DIVAT-S NŐI PIPERE-ÁRUK. Boros A., ezöltű Társch F., váci-utca 1 sz. 13. sz.; menyasszonyi készletek, váson- nemű, fehéreműek, csipkék, himézsek s ablakfüggönyök nagy raktára.	DISZMŰ GIYARI ARU RAKTÁRAK. Marton Alajos, váci-utca, nemzeti- szállodával szemköz. Legnagyobb rak- tár bronz-, bőr- és porcellán-diszmi- nydonságokból, s hol az ízelet átadására vagyok kívül vendégek is szívesen fogadtatnak, legközelebb már a kar- csónyra szentaj kiállítás is megkezdhető. Rothausser testvérek, király-utca 1 sz. Petrovics-féle hában. Egy-egy gyári árú raktára, diszmi., norinbergi, néhíd- és szött-árú, drágakő- és ékszer-imitatio, pakfong- és alpaca-árú, házi- és utazó- eszközök, gyermek játékszerek nagy ki- választásban. Eladás nagyban és kicsiny- ben.	MÉTERMÉRTÉK ÉS REND- SZER. Calderoni és társa. (mátyán-utca). Cs-mélelti gyűjtemény a méter-rendszer megismertetésére. — Lásd a hirdetési ro- vatot. Üveg István, hatvani-utca 16. szám, Üvegmenetek és orvos-gyógyszerészeti mű- szerek nagy választéka.	PAPÍR-KÁRPITOK. Fischer J. L. és fia, váci-utca 20. sz., egyszersmind butor, kelme és szőnyeg- raktár.	ZONGORA-RAKTÁRAK. Der A. Gyula, váci-utca 12. sz. a., előad, vezz s becsesül mindennemű zong- orát, piano s harmoniumokat.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

CZERMAK N. JÁNOS.
1828-1873.

Abudapesti kir. orvosegylet meg-
alakulásának évfordulója ok-
tóber 14-én van, s ezt az egy-
let vagy tudományos disz-
előadással, vagy valamelyik
elhunyt tagja fölött emlék-
beszéddel tili meg.

A jelen évben az egylet
választmányja e sorok íróját bizta meg
ilyen emlékbeszéd tartásával Czermak N.
János fölött, ki annak rendes, majd pedig —
Pestről távoztaival — levelező tagja volt. S
ezen alkalmat nem mulaszthatom el, hogy az
orvosok körén tul, nagyobb közönség előtt
ne ismertessem meg az elhunytak nemes
alakját, ki életében a természettudományi
bavárlat és orvosi működés egyik kiváló
munkása volt, kinek hírneve késő nemze-
dékek előtt is ismeretes fog maradni, s ki
minket különösen azért érdekel, hogy több
mint két éven át közöttünk tartózkodva,
egyetemünk és orvosi köreink büszkesége
volt, s tudományos művelődésünk érdeké-
ben hasznosan hatott közre.

Czermak Nepomuk János 1828. június
17-dikén Prágában született, cseh származásu
szülőktől; apja keresett gyakorló orvos volt, s
rokonságában és családjában az orvosi pálya
ugyszólván hagyományosnak látszott.

Szülei házában igen gondos, határozottan
német irányu neveltetésben részesült, s azt már
ifju korában elhagyva, mint orvoshallgató a
bécsi egyetemen töltött egy év u'an tanulmá-
nyait Boroszlóban, majd pedig Würzburgban
folytatta, hol kiválólag Kölliker, mig amott
Purkyně oldala mellett részint szövetteni, rész-
int élettani munkálatokkal foglalkozott.

Tudori oklevélét a wüzburgi egyetemen
1850-ben nyerte el.

Orvosi tanulmányait az osztrák egyetemek
lankasztó légkörén túl, a német egyetemeken
gezve, teljesen magávé tette azon tárgyila-
gos, inductiv kutató irányt és serény irodalmi
munkásságot, nemkülönben az igyekezetet kör-
nyezetének buzdítására, mely jó sajátosságok
együttvéve köszönhetik a németek tudományos
haladásukat, s értelmi fejlettségüknek mai
korbeli magas fokát, valamint annak hatása ki-
terjedését eddig nem sejtett mértékben.

Czermak a német műveltség közvetlen
befolyása alatt nevelkedve és annak előnyeit
látva, erős gyökeret vert benne a hit a németek
végzeteserü hivatása és szellemi fensősége iránt
a tudományos vizsgálatok terén. Azonban
igen különböző országokban tartózkodva és

sokat utazva, s a legkülönbözőbb emberekkel
érintkezve, ezenkívül sokat és igen különböző
tárgyu dolgokat olvasva, fennkölt szellemével
és szelid lelkületével kosmopolitának tartotta
magát; mindamellett ő a szó teljes értelmében
az nem volt soha, mert a german árnyalat min-
denkor meglátszott rajta, de a legnagyobb méltá-
nylással párosulva más nemzetek törekvései
s az általuk elért eredmények irányában.

Lelkiismeretesen iparkodott, hogy azon
nemzet műveltségének szolgálatában, melynek
világosságánál értelemben kifejlődött, szorgal-
mas munkásként közreműködjék, s ugy önálló
kutatásainak jelensége, mint irodalmi dolgoza-
táinak sokoldalúsága és nagy mennyisége által
szakmájában fáradozásait nem egyszer a leg-
jobb siker követte.

Irodalmi tevékenységét már Boroszlóban
19 éves korában kezdette meg, részint Siebold
és Kölliker folyó-iratában, részint Müller
Archiv-jában az összehasonlító boncztan és szó-
vettan körébe tartozó értekezéseket bocsátván

CZERMAK N. JÁNOS.